UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
SEP 7 1921

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No.34 So. Boston, Mass., Rugpiutis (August) 25 d. 1921 m. **Metai VIII**

Lietuva šelps Rusijos baduolius

DEL DERYBŲ SU LENKAIS.

Lietuvos, Latvijos ir Estonijos Linų Reikalu.

GYLYS SKIRIAMAS KARALIAUČIUN.

Apie Helsinkių Konferencija

BAGDONAS ATVYKO AMERIKON.

LIETUVA ŠELPS BADAUJANČIĄ RUSIJĄ.

VAŠINGTONAS, VIII, 15 d. (Liet. Inf. Biuras). Įvykus Rusijoje šiais metais dideliam badui Lietuvos Vyriausybė yra nutarusi šelpti Rusijos balaujančius žmones.

DEL DERYBŲ SU LENKAIS.

VAŠINGTONAS, VIII, 15 d. (Lietuvos Inf. Biuras). Eltos pranešimu, Lietuvos Vyriausybė priėmė Hymans'o pasiulymą siųsti delegatus Ženevon.

VYT. GYLYS SKIRIAMAS KARALIAUČIUN.

VAŠINGTONAS, VIII, 15 d. (Liet. Inf. Biuras). Eltos pranešimu, buvęs Lietuvos atstovas Estonijoje, p. Vytautas Gylys paskirtas konsulu Karaliaučiun.

AMERIKON ATVYKO STEIGIAMOJO SEIMO NARYS.

VAŠINGTONAS, VIII, 15 d. (Liet. Inf. Biuras). Šio mėnesio 13 d. New York'an atvyko Lietuvos Steigiamojo Seimo narys, p. Bagdonas.

Lietuvos Informacijų Biuras.

BALTIJOS VALSTIJŲ LINAI.

Iš patikėtinų šaltinių sužinota, jog tarybos, tarp National Metal and Chemical Bank iš Londono ir ir Baltijos Valstijų, del Baltijos Valstijų— Lietuvos, Latvijos ir Estonijos—linų produkcijos, priėjo prie nieko, ir tos trys valstijos gali daryti ką nori su savo linais.

Lietuva ištikro pasirašė po kontraktu su tą banka del vienų metų, bet metai pasibaigė gruodžio 5, 1920. Kuomet metai pasibaigė, bankui buvo pranešta, jog kontraktas nebus atnaujintas. Pačiu laiku buvo pranešta, jog manyta organizuoti privatišką bendrovę, kuriai linų išgabenimas bus pavestas. Tas užbaigs Valstijos pilną kontrolę, kuri iki dabartinių laikų egzistavo, 1920 ir kitų metų linų yra suviršk keturi tukstančiai tonų, valdžios nenupirkti ir didesnė dalis randasi ukininkų rankose.

Latvijoje ta banka bandė vesti tarybas su valdžia gauti netik pilną linų kontrolę, bet ir girių koncesijas, ir tiesą įsteigti Latvijos tautišką banką, ir agenturą, kuri pilnai prižiurės visus valdžios pardavimus ir pirkimus. Proponuotos sutartys niekuomet neužbaigtos. Dabar Latvijos valdžia neturi nieko bendro su National Metal and Chemical Banka.

Latvijos valdžia kontroliuoja linus. Valdžia nupirko apie 5,000 tonų nuo ukininkų ir visi tonai dabar Rygoje del išgabenimo. Raportuota, jog Lietuvos ir Latvijos linai vidutiniškos arba menkos rušies.

Tarybos tarp bankos ir Estų valdžios buvo tik pradėtos ir neužbaigtos. Estonijos linai privatiškų firmų rankose. Firmos valdžios autorizuotos.

APLINK HELSINKIŲ KONFERENCIJĄ.

(Musų specialinio korespond.).

Liepos 28 d. konferencija pasibaigė. Spaulda paskelbė, kad Latviai reikalauja Lietuvos dalyvavimo. **Lenkai pasipriešinę.** Nutarta: šalia konferencijų grupėmis daryti bendras periodines konferencijas. Sekama konferencija turėtų įvykti per pusmetį Varšavoje. Helsinkių tai vadinamojoj išsiaiškinamojoj konferencijoj sutarčių nepadaryta. Numatyta Latvių Lenkų prekybinė sutartis. Buvo kalbama apie trijulę sąjungą. Buvo pebrėžiama, kad ji padės įsikunyti penkių sąjungai ir trijulė sąjunga buvo labai vertinama. Lenkai visą laiką agitavo prieš trijų sąjungą, naudodami, kad ji kenkianti penkių sąjungai. Suomai į sąjungą dėsis, kiek bus bendrų reikalų. Suomių Ministeris Pirmininkas intervju su Jusų Korespondentu, į klausimą, kodel Lietuva nepakviesta, atsakė, kad iniciativa buvo visai ne Suomių.

LENKUOSE REIKALAUJAMA DARBININKŲ TARYBŲ.

VARŠAVA, VII,. 30. (Elta) Lodziuj įvyko streikuojančių pluoštų darbininkų tarpe neramumų. Darbininkai reikalavo, kaip yra žinoma, 120% algų padidinimo ir darbo tarybų įsteigimo.

Demonstracijos metu ties Lodžiaus dirbtuvių sąjungos ir vaivadijos namais policija ir žandarai ėmė šaudyti į minią; buvo daug nukautų ir sužeistų. Lenkų karo komendantura praneša, kad jei streikas truktų dar ilgiau, visi streikuojantieji darbininkai busią mobilizuoti ir pasiųsti į Aukštosios Silezijos frontą.

DEL STREIKŲ LENKUOSE.

TILŽĖ, VII, 30. (Elta). Gautomis žiniomis, Lenkijoje prasidėjo žymus darbininkų judėjimas, kuris planingai komunistų vedamas. Slapta komunistinė literatura gabenama iš Vengrijos ir Čeko Slovakijos. Gausi Lenkų žandarmerija bejėgė pakirsti komunistų literaturai kelią; ji platinasi tiek miestuose, tiek sodžiuose.

MILIARDŲ ŠOKIS.

VARŠAVA, VII, 30 (Elta). Liepos 28 d. lenkų Finansų Ministeris Stečkovskis patiekė Seimui biudžeto projektą 1921 metams. Biudžetas numato: paprastų pajamų 99,758 milijonai lenkų markių; parastų išlaidų 111,042 milijonai lenkų markių; paprasto biudžeto deficitas apie 12 miliardų. Nepaprastos pajamos 35,408 milijonų lenkų markių; nepaprastos išlaidos — 97,918 milijonai lenkų markių. Viso numatoma pajamų 135,166 milijonai ir išlaidų 208,961 milijonas markių. Tuo budu deficitas milijardai markių.

GINKLUOTI SUSIRĖMIMAI.

DANCIGAS VIII—1 (Elta). Lenkų laikraštis "Przegląd Wieczorny" tikrina pranešimą apie sunkius susirėmimus Lodziuje tarp policijos ir streikuojančių pluoštų darbininkų. Abiejuose pusėse buvo nukautų.

IR LENKAMS LAIVYNO REIKIA.

DANCIGAS, VII, 1. (Elta). "Ostpressiche Zeitung" praneša iš Dancigo, kad lenkų valtybė, kovodama su dideliais finansų sunkumais ir stovėdama taip arti katastrofos, vis del to randa atliekamų lėšų visai nereikalingam karo laivyno kurimui. Be keleto armotų laivų, Lenkijai padirbų, nesenai nupirkta ir Anglų burinis laivas, pavidntas "Lwow" ir dabar jis stovi Pucigo uoste.

LENKAI TEBESIGINKLUOJA.

DANCIGAS, VIII, 1. (Elta). Italų laivas "Rosalto" atplaukęs iš Livornos Dancigo uostan. Garlaivis vežąs didelį transportą lenkų armijai, tarp kitko 23 jurių orlaivių Pucigui.

SUBURŽUAZĖJIMO PAVOJUS.

MASKVA, VII, 29. (Elta). "Radioviestnik" Nr. 400 skelbia, kad rusų revoliucija dabar gyvena sunkiausius laikus ir del to dabar tenka darbininkams daryti didžiausius nusileidimus ukininkams. Dabar gręsiąs vadovaujančiai komunistų partijai didžiausias smulkaus suburžuazėjimo pavojus ir todel partija turinti palaikyti didžiausią vienybę viduje. Dabar esąs pastebimas skverbimasis į partijos eiles smulkiai buržuazinio elemento ir todel tuojau reikią padaryti nuodugnę reviziją kiekvienam partijos narvelyj ir pašalinti visus partijai kenksmingus, neatsižvelgiant į užimamas jų aukštas vietas.

—Liepos 28 d. įvyko žuvusio Kursko geležinkelio linijoj komunistų internacionalo atstovų iškilmingos laidotuvės.

SOVIETAI JAU JIEŠKO PELNO ŠALTINIŲ.

MASKVA, VII, 30. (Elta). "Pravdoje" A. Metelevas siulo valdžiai sunaudoti naują pelno šaltinį. Kadangi esą laisva prekyba leista, tai atsiras daug žmonių, gyvenančių vienoje vietoje ir užsiiminėjančių prekyba. Jie tai pat kaip ir ukininkai galį mokėti mokestį produktais, o blogiausiam atvejy nors pinigais. Pavyzdžiui, galima butų senų daiktų pirkliui duoti dokumentą, leidžiant laisvai prekiauti metus ar pusę ir jis be abejojimo sutiktų sumokėti reikalaujamą iš jo produktų ir pinigų sumą.

TIK GRĄSINIMAI GELBSTI.

MASKVA, VII, 30. (Elta) "Plakatnyj Viestnik" skelbia tokį obalsį: "Kas bloga valia nemoka mokesčių, tas stumia Rusiją kapitalo valdžion, tas nori, kad Sovietų respublika vėl plust krauju nuo išorinių karų. Bloga valia nemokantiems mokesčių bus pavartota ne vien prievarta, bet jie taip pat bus aštriai baudžiami."

REIKIA 12 MIL PUDŲ DUONOS.

MASKVA, VII, 30. (Elta). "Plakatnyj Viestnik" rašo: Badaujančios gub. sėklai reikalinga 12 milijonų pudų grudų pristatyti į vietas. Todel visi Sovietų valdžios mokesčiai maistu rinkimo organai turi dirbti savo darbą taip, kaip kovos lauke.

LENKAI VIS TIK NENURIMSTA.

BERLYNAS, VIII—1. (Elta). "Lokalenzeiger" pranešimu iš Breslavos, liepos 23 d. Čenstochove įvyko lenkų generalinio štabo posėdis, generolui Hallerui pirmininkaujant. Be to jame dalyvavo generolai le Comte Denis ir de Brantes ir lenkų sukilėsių atstovai. Buvo pranešta, kad lenkų militariniu atžvilgiu apima Aukštąją Sileziją iš šiaurės, rytų ir pietų su 120,000 vyrų. Trukstantieji binklai, kaip tankiai, orlaiviai busią Prancuzijos per Dancigą pristatyti. Toliau buvo pranešta, kad Katovicuose, Plese, Rybnike, Glivicuose, Hindenburge,Beuthene, Tarnovicuose ir Opolėje slapti komisarai, dirbą su apskričių prancuzų kontroleriais.

SANTARVĖS KOMISIJA.

PARYŽIUS, VIII—1. (Elta). Liepos 29 d. Quai a'Orsay įvyks pirmas Santarvės ekspertų komisijos Aukštosios Silezijos klausimui išrišti posėdis. "Petit Parisien" pranešimu tos komisijos nariai pasižadėję griežtai paslaptyje laikyti vedamas jų derybas.

VIS DEL AUKŠT. SILEZIJOS.

PARYŽIUS, VII—30. (Elta). Liepos 28 d. Prancuzų Ministeris Pirmininkas Briand'as darė savo bendradarbiams platų pranešimą apie dabartinę politinę padėtį. Daugiausia kalbėjo Aukštosios Silezijos klausimu. Prancuzų pasiuntiniui Londone pranešus, kad Anglų valdžia vakar turėjusi svarstyti Prancuzų vyriausybės pastatytus klausimus, Ministerių Kabinetas nutarė susirinkti liepos 29 d., Elysėjoj Anglų valdžios atsakymui svarstyti.

TVARKA.

BERLYNAS, VII—1. (Elta). Atsižvelgus į besiartinantį Aukštosios Silezijos likimo išrišimą, liepos 29 d. Vokiečių Vyriausybė drauge su Prusų valdžia nutarė daryti į Aukštosios Silezijos gyventojus įtaką ir ateityje laikytis ramiai, kad davus galimumą tinkamai išrišti tą klausimą. Vokiečių vyriausybė kreipiasi ne tik į Aukšt. Silezijos gyventojus, bet ir į visą Vokiečių tautą, ir laukia, kad kiekvienas, norįs tarnauti Vokiečių naudai nekels nesusipratimų.

PARYŽIUS, VIII—1. (Elta). Liepos 29 d. susirinko Anglų Užsienių Reikalų Ministerijoje Santarvės ekspertų komisija Aukštosios Silezijos dalinimo klausimui ištirti.

PARYŽIUS, VIII. 1. (Elta). "Havaso agenturos" pranešimu liepos 29 d. vakarą Prancuzų Ministeris Pirmininkas Briand'as turėjęs pasikalbėjimą su lordu Hardinge'u ir jam pareiškęs Prancuzų vyriausybės nusistatymą po Anglų vyriausybės atsakymo gavimo. Liepos 30 d. Briand'as turėjo įteikti lordui Harding'ui notą, kurioje dar kartą pažymėta pasikalbėjimo Aukštosios Silezijos klausimu atskirti punktai ir kurioje, ypač duodama atsakymas del Anglų vyriausybės memorandumo vykinimo.

Tuo budu dabar esą galima parodyti Vokietijai Prancuzų-Anglų vienodo nusistatymo pavyzdį. Manoma, kad geriausia butų dar pirm Aukščiausiai Tarybai susirinksiant padaryti Berlyne bendrus žingsnius, kad paraginus Vokiečių Vyriausybę neatidėliojant imtis atatinkamų priemonių ir praleisti Prancuzų ar šiaip Santarvės kariuomenės Aukštojon Silezijon, kaip paspirtį. Tuomet Aukštoji Taryba pirmajam savo posėdyje svarstysianti kariuomenės Aukstojoj Silezijoj padidinimo klausimą ir tik tą klausimą baigiant svarstyti, busiąs svarstomas Aukštosios Silezijos klausimo dalinimo. Taip esą maždaug nustatyta Prancuzijos ir Anglijos. (Volfas). ("Lietuva").

GENERALIAI KLINIKAI LIETUVOJE.

American Red Cross Bulletin, kurį leidžia Amerikos Raudonojo Kryžiaus komisija Vakarų Rusijoje ir Baltijos Valstijose, sekančiai aprašė gerovės darbą tarp Lietuvos vaikų.

Buletinas pirmiaus minėjo, jog nėra American Relief Administration virtuvių Lietuvoje, ir to nebuvo galima pasiekti Lietuvos vaikus taip pat, kaip Latvijos arba Estonijos, per įsteigimą Amerikos Raudonojo Kryžiaus klinikų arti American Relief Administration virtuvių.

Kaipo pabandymas Kaune, trys centralinės klinikos tapo atidarytos. Ten bile vaikas gali gauti medikališką priežiurą dykai. Raudonasis Kryžius pasamkelis vietinius gydytojus slauges. Raportai parodo, jog klinikos praktiškos. Kasdien daugelis vaikų lanko klinikas.

Čion, kaip ir kitose Baltijos Valstijose, yra odos ligos. Ir-gi atsirado džiova ir panašios ligos.

Pulk. Ryan, komisijonierius, atvažiavo Kaunan ir ypatiškai peržiurėjo darbą. Budamas ten, sutvarkė atidarymą dar penkiolikos klinikų Lietuvoje.

Yra 3,334 našlaičių Lietuvoje, bet visi valdžios našlaičių namuose ir Amerikos Raudonasis Kryžius duoda pagelbą valdžiai. Kaune yra keturialiką tų namų su 809 našlaičių. Per 29 miestus yra 32 namai, kurie užlaiko 2,525 našlaičius.

Lietuvos vaikai gaus savo pilną dalį sandelių, kurie tik per vežti Rygon iš Paryžiaus. Kaune klinikos dabartiniu laiku turi užtektinai drabužių prižiurėti 6,000 vaikų. A. R. C.

PROF. PETRAŽICKIS — ŽYDŲ GIMNAZIJOS DIREKTORIS.

Varšavos žydų laikraščių pranešimu garsus prof. Petražickis, kaip jau yra žinoma, prieš kurį laiką išstojęs iš Varšavos universiteto del aiškios antisemitinės Rektorių - Tarybos politikos, priėmė žydų vidurinės mokyklos direktoriaus vietą.

Prof. Petražickis perima šią vieną nuo busimųjų mokslo metų.

Žydų Reik. Min. Spaud. Skyr.

PASKOLOS REIKALAIS.

Graži Darbo Pradžia.

Dalinamės su visuomene linksmomis žiniomis.

Pennsylvanijoje visur esąs geriausias upas. Visi esą tvirtai nusistatę remti vajų ir tik laukia progos kiekvienas savo kolionijoje. Scrantonas padarė gerą pradžią, užrašydamas bonų arti $2,000.00.

Pennsylvanijos kolionijas lanko Liet. St. Seimo atstovas p. Bagdonas, ką tik iš Lietuvos atvykęs; su juo važinėja amerikiečiams žinomas, J. Šaliunas.

Hartford, Conn. pradėjo vajų 7 d. rugpiučio, vien savo pajėgomis surengdami prakalbas. Pradžiai parduota $600.00.

Visa Naujoji Anglija, nežiurint vietomis didelės bedarbės, — ruošiasi šauniai prie darbo.

Taip-pat ruošiasi Lewiston, Me., Rumford, Me., Rochester, N. Y., Philadelphia, Pa., So. Manchester, Conn., Manchester, N. H. ir daugelis kitų kolionijų. Ypatingai linksmos žinios ateina iš Chicagos apskričio, 15 d. rugpiučio įvyko tenai visų stočių susivažiavimas. Visos ruošiasi į darbą. Laukia iškilmių — naujo atstovo atsilankymo. Upas visų kuogeriausias.

Ddžiugina laikraščių prielankumas. "Vyčio" redaktorius užtikrina visų Liet. Vyčių gražų pasidarbavimą. "Tėvynės Balso" redakcija, iš Wilkes Barre, Pa. sako, kad Lietuvos reikalai — drauge ir jos reikalai. Beveik visi kiti laikraščiai uoliai vajų remia.

Jau galima tvirtai tikėtis, jog šis vajus bus pilnai pasisekęs.

Tik daugiau drąsos, tvirto pasiryžimo ir troškimo laimėti Lietuvai pilną laisvę ir nepriklausomybę.

Atsiliepkite ir visos kitos kolionijos.

Šiomis dienomis visos stotys gaus daugybę naujos amunicijos.

Kuriai kolionijai teks garbė pirmos laimėtojos sau pažymėtos kvotos?

Lietuvos Finansų Misija
Paskolos Skyrius,
370 Seventh Ave.,
New York City.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston, Mass.:
Pranė Balčiunaitė.
Prie 10 kp., New Haven, Conn.:
Adomas Mickevičius.
Prie 15 kp., Bridgeport, Conn.:
Ona Stasiunaičiutė.
Prie 16 kp., Worcester, Mass.:
Jonas Vidunas.
Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.:
Petras Paulionis,
Vincas Gutauckas,
Pranas Stulga,
Danielius Vinciunas,
Antanas Žilinskas,
Mykolas Daugeliavičia.
Prie 43 kp., Pittsburgh, Pa.:
Povilas Skietris,
Petras Kruča.

AUKOS SPAUSTUVĖS SKOLŲ IŠMOKĖJIMUI.

10 kp. nariai: V. Alksninis—$2.00, J. Šukauskas — $2.00. Po $1.00: M. J. Vokietaitis, K. Šoliunas, A. Zdažinskas.

7 kp. nariai: A. Klemerauskas — 1.00, S. Jokubauskas — 1.00.

24 kp., Montello, Mass.: iš iždo — 10.00; nariai: A. Jezukevičius — $2.00.

OFENSYVAS PRASIDĖJO.

Praslinkus vasaros karščiams, pas sandariečius pasirodė didelis gyvumas. Netik kad nauji nariai skaitlingai rašosi, bet ir aukos pradėjo plaukti galutinam spaustuvės skolų išmokėjimui. Šią sąvaitę rekordą sumušė monteliečiai; juos seka new-haveniečiai, ir vėliaus bostoniečiai. Monteliečiai užreiškia, jog tai dar neviskas, new-haviniečiai taipgi tą patį pakartojo.

Gi chicagiečiai rengiasi palikti tuzais ir sako, kad vienu sykiu, labai greitoje ateityje parodys, ką jie gali. Na, o Pittsburgiečiai su savo **penkiomis skaitlingomis kuopomis, kurios susideda net po kelis šimtus narių,** patyloms teko girdėti jas išsireiškiant, kad jie rengiasi visus nublokšti į šalį. Bet palaukite, ką ant to pasakys visi Connecticut sandariečiai, nes new-haveniečiai tik pradžią padarė. Visos kolionijos smarkiai rengiasi, ir nėra abejonės, kad prieš Seimą bus skolos sunaikintos. Tad į darbą visi! Kurios valstijos sandariečiai paims pirmenybę, tai pas tas bus sekantis Seimas. Pagyvęsime ir pamatysime, kas iš to visko atsitiks.

K. J. PAULAUSKAS,
"Sandaros" Sekr.-Adm.

RENGKIMĖS.

Seimo Laikas jau Nuskirtas.

Pereitas dvi sąvaites pakėliau tą klausimą, kad visos Sandaros kuopos pradėtų tvarkyti savo reikalus ir pradėtų regtis prie busiančio **A. L. T. Sandaros Seimo,** nors Seimo laikas kol-kas buvo dar nenuskirtas. Gi, šį kartą, pakartodamas tą patį rengimosi atsišaukimą visų žiniai, turiu pranesti, kad **A. L. T. Sandaros 7 kp., So. Boston, Mass., laikytame susirinkime rugpiučio 17 d. nuskyrė lapkričio 25, 26 ir 27 dienas Seimui, kuris bus So. Boston'e, Mass.** 7 kp., nuskyrus laiką, tuoj ėmėsi už darbo, kad šį Seimą surengti kuopuikiausiai. Kitų kolionijų kuopos taipgi stokite į darbą. Tuo šaukite kuopų susirinkimus, kad visi nariai užsimokėtų mėnesinius mokesčius, ir kad neliktų suspenduotų prieš Seimą. Taipgi sutvarkykite visus kuopų reikalus taip, kad neliktų nė vieną kuopa, kuri nedalyvautų balsavime Centro Valdybos 1922 metams.

Pabaigoje šio mėnesio išsiuntinėsiu visoms kuopoms nominacijų blankas. Kuopų viršininkai, gavę blankas, tuo sušaukite kuopų susirinkimus ir nominuokite tokias ypatas, kurios gerai vestų organizacijos reikalus. Nominacijų laikas baigias su rugsėjo mėnesio 30 d.

Kad į darbą visi! Tegul nelieka nė viena kuopa, ir nė vienas sandarietis, kuris neimtų dalyvumo nominavime Valdybos savo organizacijai. Tegul nelieka nė viena kuopa, kuri neprisiųstų atstovą į šį Seimą. Šis Seimas turi buti skaitlingas atstovais, nes jis bus labai svarbus.

Tuo pačiu laiku, kada bus musų Seimas, bus Washington'e, D. C. Tautų atstovų susivažiavimas, kuris spręs Tautų nusiginklavimo klausimą. Čia mes turėsime padaryti svarbų politišką žygį, kreipdamiesi į juos Lietuvos laisvės reikalais. Tad, stoję visi į darbą, patrigubykim sandariečių eiles kaip, kad busiantis Seimas galėtų kreiptis į Tautų atstovus varde kelių dešimčių tukstančių Amerikos lietuvių. Šiandie kiekvieno lietuvio pareiga yra dėtis prie sandariečių ir visiems sykiu dirbti dėlei Lietuvos Laisvės ir jos ateities gerovės.

Tad į darbą, visi sandariečiai, o į sandariečių eiles visi Amerikos lietuviai - tėvynainiai.

K. J. PAULAUSKAS,
"Sandaros" Sekr.-Adm.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

ATSISVEIKINIMAS

Apleisdamas šitą šalį ir miestą Brooklyn'ą, kuriame pragyvenau virš 14-tą metų, šito mėnesio 14-tą aš išvažiuoju Lietuvon. Šiuomi turiu garbės tarti atsisveikinimo žodį savo brangiems viengenčiams sandariečiams, kuri tai partija guli arčiausiai prie mano širdies. Sudiev, broliai ir seserys ir visi sandariečiai! Gal pavasaryje pasimatysime, o gal ne.

Su pagarba visiems,
Antanas Rinkevičius.

MONTELLO, MASS.
Iš Sandariečių Draugiško Susirinkimo.

Rugpiučio 15 d. įvyko nepaprastas A. L. T.S. 24 kuopos susirinkimas. Tulas laikas tam atgal vietos sandariečiai truputį buvo atvėsę nuo savo partijos veikimo dėlei kai-kurių "įvairumų," kuriuos čionai pagimdė įvairųs betaučiai. Yra visa nelaimė tame, kad dalis musų sandariečių neužtektinai susipratę ir nemoka palaikyti tarpe savęs draugiškumo. Aukščiaus minėtoje dienoje valdyba sušaukė susirinkimą ir perstatė iš Centro Valdybos atsišaukimą į kuopą. Nors nedidelis burelis atsilankė, bet su energija svarstė partijos reikalus. Nutarta iš užsilikusių narių iškolektuoti mėnesines duokles. Jei kai-kurie atidėlios, tai nutarta sustabdyti laikraštį. Kai-kurie užsimokėjo už visus metus. Toliau nutarta iš kuopos iždo dabaigti Seimo nutaerimus: užsimokėti po $2.00 nuo nario. Jau buvo pasiųsta $25.-00 lapkričio m., 1920, o dabar dar $10.00 dapildyta. Taipgi nutarta pamokėti iš kasos apskričio reikalams $3.00 ir iš nario, A. Jezukevičiaus 2.00 ir iš mėnesinių narių mokesties, išviso sudaryta $29.00 ir nusiųsta Centran.

Gerbiami draugai sandariečiai, pavelykite musų kuopai išsireikšti kas-link musų organizacijos reikalų. Mes, Montellos sandariečiai, labai gerai suprantame reikalingumą musų organo užlaikymo, bet kadangi pas mus yra veik centras, dešiniųjų ir kairiųjų, iš senai jau savo šaknis giliai sulaidę, tai daro didelę demonstraciją ir begalo kenkia tikriems sunams ir dukterims dirbti tikrąjį lietuvių tautos darbą. Todel šiuomi nesistebėkite, gerbiami sandariečiai, kad musų kuopa mažai teparėmė. Bet musų kuopa gerai žino, kad yra A. L. T. S. nariais skaitlinga ir turi didelį skaitlių kuopų, kurioms suglaudus visas spėkas kruvon nieko nereikštų tie nesmagumai, del kurių musų centrui reikia taip daug nesmagumų turėti. Todėlei jus, didžiųjų kolionijų sandariečiai, sukruskite ir paduokite daugiaus energijos ir mažųjų kolionijų sandariečiams. Jei mes jau įsigavom organą ir dabar taip gražiai yra vedamas ir redaguojamas, kad didelis džiaugsmas ima, kuomet ateina "Sandaros" laikraštis į namus. O kaip butų, jei mes jojo netektume? Nepakeliamas smugis ir didelė skriauda susipratusiems lietuviams.

24 Kuopos Korespondentas.

SUSIRINKIMAI.

PITTSBURGH, PA.

Šiuomi pranešu, kad A. L. T. Sandaros 43 kp. susirinkimas bus rugpiučio 28 d., 3 val. po pietų, Lietuvos Sunų name, 818 Belmont St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Visi nariai malonėkite atsilankyti ir po naują narį atsiveskite. Iš po vasaros karščių turime gerai sutvarkyti visus kp. reikalus ir ateinantį mėnesį turime balsuoti už Sandaros C. V. ateinantiems metams.

K. J. Laudenskas.

Dėlei K. Norkaus Laiško,

Tilpusio "Sandaros" No. 32-ram.

Iš piliečio Kastanto Norkaus laiško matyti, kad pil. K. N. labai yra užsigavęs gana teisinga p. "Daugkenčio" pastaba. Rašo A. L. T. S. partijos sekretoriui, gerb. K. J. Paulauskui laišką, lig kad norėdamas pasiteisinti iš savo nieko neveikimo, kaipo A. L. T. S. partijos įgaliotinis. Sako: "Gal tas "prietelišKas" dolerių gaudymas, kad aš kas sąvaitė apmokėdamas "Varpo" bendrovei išsiunčiau daugumos namo (?! P. J.) suorganizuotų A. L. T. S. kuopa nariams artimiausio Sandaros idėjoms Kaune išeinančio "Lietuvos Ukininko" po kelioliką šimtų egzempliorių, už ką tik aštuoni žmonės užsimokėjo, dauguma parašė padėkavones, o kiti visai neatsakė."

Matote, čia pil. K. Norkus turi pilietiškos drąsos pasigirti, kiek šimtų egz. "L. U." per sandariečius praplatino čia, Amerikoje, bet neturėjo pilietiškos drąsos pasigirti, kiek jis kaipo A. L. T. S. įgaliotinis, praplatino "Sandaros" egz. Lietuvoje. Toliau sako: "O vienas medicinos studentas iš N. Y. ir pora kitų, išreiškė užsigavimą, kad be paklausimo išdrįsau siunitinėti po 10 egz. "Lietuvos Ukininko."

Čia jau vėl matyt, kad p. K. N. nelabai patenkintas, kad tie žmonės nors ir teisingai yra užsigavę jo nachališkumu. Mat p. K. N. buvo pasirįžęs sandariečius be paklausimo padaryti savo agentais: tik prisiuntė laišką su įsakymu, kaip ir ką daryti! Rašančiam šiuos žodžius, taipgi buvo lemta tapti (be jo žinios) p. K. Norkaus agentu, kuris gavo štai koki įsakymą: "Gerb. su No. 4-tu "L. U." pradedu siuntinėti po 10 egz. kas sąvaitė. Parduokite po 5c. ir pinigus pasiųskite į Boston'ą "Baltic States Finance Corporation," pažymėdamas, kad už "L. U." ir kad persiųstų p. K. Norkui [illegible]."

Tai matote, kokis p. K. N. darbštus: be jokio pasitarimo, tik įsakė, ką ir po kiek parduoti ir kur pinigus pasiųsti, net nepaduodamas nė jokių išlygų. Aš neėsu priešingas, kad sandariečiai platintų "L. U.", bet ne pagal tokį įsakymą, kokį duoda p. K. Norkus.

O į A. L. T. S. Conn. Apskr. Susivažiavime pakeltą klausimą, ką p. K. Norkus veikė Lietuvoje, kaipo A. L. T. partijos įgaliotinis, p. K. Norkus neįstengė duoti atsakymo, bet kad geriau butų galima išsisukti, ir kad sandariečių akis nukreipti į kitą pusę, štai ką p. K. Norkus užgieda: "Del klausimo, pakelto A. L. T. S. Conn. Apskr. Susivažiavime, kurį tėmijau to susivažiavimo protokole, ką aš veikiu Lietuvoje, kaipo A. L. T. S. partijos įgaliotinis — turiu pastebėti, kad tai labai platus klausimas, į kurį atsakymą užduoto klausimo formoje negalima duoti, kol man nebus žinoma, del ko gerb. "Sandaros" redaktorius, talpindamas mano korespondencijas iš Lietuvos, man nė vieną žodį, gaudamas laiškus neatsakė".

Tai matote, kokia "lapės" gudrybė: jeigu jis negali į paklausimą duoti atsakymą, tai čia kaltas "Sandaros" redaktorius, ant kurio p. K. Norkus yra užpykęs virš metai laiko ir kuriam nėra rašęs asmeniško laiško.

Man labai yra įstabu, kad musų tie jauni inteligentai iš Lietuvos turi labai dideles "kepures," ir jeigu tik kas biskutį nepatiko, tai jau tegul nebando niekas jo nei pakalbinti. Keletas metų atgal man teko susitikti Brooklyn'e, N. Y., su vienu jaunu inteligentu iš Lietuvos, ir po trumpo pašnekėsio pakalbinau eiti į "Vienybės Lietuvninkų" Redakciją, net nustebau išgirdęs, kad jis ir Grand St. vengęs eiti, netik į "V. L." Redakciją. Ir kaip paaiškėjo, tai jis buvo užpykęs ant "V. L." redaktoriaus. Tas pats yra ir su p. K. N. Jeigu jis pyksta ant gerb. "Sandaros" redaktoriaus, tai negali atsakyti nė į Conn. sandariečių paklausimą, ką jis veikia Lietuvoje, kaipo Sandaros partijos įgaliotinis. Gerai, kad p. K. N. žada greitai buti Amerikoje, gal tada teiksis žodžiu pasakyti, ką negalėjo raštu padaryti. Tik saugok Dieve, kad su Emigracijos Biuru, neasitiktų čia, Amerikoje taip, kaip kad atsitiko Kaune. **P. Jaras.**

JUODVARNIAI KARKIA

Praėjusieji ir dvidešimtas amžiai liudija, kad civilizacija, mokslas, apšvieta, susipratimas, kultura, laisvė ir t.t. eina pirmyn — ima viršų. Praeityje žmonės gyveno miškuose kartu su žvėrimis. O, kad tokioje vietoje ir su tokiais gyvunais gyveno, tai lengva suprasti, jog mažai skyrėsi nuo jų. Vienok, gamtos pagelba ir pačių žmonių protavimui daugiau dirbant, žmonijai pasisekė nužengt pirmyn — atsiskirt nuo miškinio gyvenimo — pastatyt civilizacijos pamatais paremtą, kuris gentkarčių - gentkartėms butų principas.

Šiandien matome, kad, su gamtos pagelba, žmonijoje civilizacija nesulyginamai aukščiau pakilus, negu kad ji buvo praeityje. Dabar mokslas siekia augščiausio laipsnio, kokis galėjo buti iki dvidešimto amžiaus. Rodos priversti buvo (dvidešimtame amžiuje) išsivystyti visi žmonės, išnykti prietarai, įvairųs tikėjimai į nebutus daiktus — ir visa tas, kas prieštarauja žmonijos ir gamtos progresui. Bet ypatingai įvyksta atbulai. Gamtos sistematiška veikmė, žmonijos stprųs proto darbai, plaukia iš nežinomo į nežinomą kraštą, kaip laivas ant marių, paskui kurį lieka ir maišosi dumblai, įvairios išmatos, kurios, stiprių vilnių daužomos, iš vietos į vietą mėtosi ir drumsčia tyrą vandenį.

Pavyzdžiui įdomu prilyginti lietuvius klerikalus, kurie, it tie marių vandens vilnių tarpe dumblai, po pirmyn plaukiančio laivo, maišosi — progresyvės ir pirmyn žengiančios lietuvių liaudies tarpe. Pažangiems žmonėms jie, klerikalai, primena praeities amžių miškinių žmonių pergyvento laiko rezultatus.

Klerikalai dirba ir nori, kad nuslopinti žmonių protavimą, dvasią, energiją, apšvietą, susipratimą, mokslą, kulturą, per kuriuos lietuvių liaudis žengia prie išganymo...

Klerikalų tarpe šitas piktas ir biaurus darbas ypatingai pasirodė, kada į Ameriką atvažiavo, Lietuvos atstovas Jonas Vileišis, ir kitu du Lietuvos Misijos nariu: kun. Žilius ir majoras Žadeikis. Iš karto klerikalai, rods, del jų nelaimės, šaltai ir atsargiai atsinešė prie Lietuvos Atstovybės. Neilgai trukus majr. Žadeikis, kaipo Lietuvos Valstybės įgaliotas, Atstovybės narys Amerikoje, per laikraščius pranešė, kad visi tie, kurie yra "Lietuvos Laisvės Sargų" generolai ir organizatoriai greitai nusiginkluotų ir nesitituluotų panašiais vardais, nes Lietuvos Valstybės Misija Amerikoje, **skelbia** ir **skaito** juos be reikšmės. Šitas majr. Žadeikio skelbimas — **"bereikšmės generolai,"** klerikalų tarpe padarė ypatingą sumišimą, nes jų, klerikalų, šulas, "daktaras" Bielskis, "Liet. L. S." armijos buvo generolas. Šitam "generolui" Žadeikio balsas pataikė tiesiog į širdį. Nuo tada, pasišaukęs daugiau klerikalų į talką, pradėjo jieškoti priežasčių iš Liet. Atstovybės. Vienok Atstovybė atydos nekreipė — dirbo nieko nepaisydama, o klerikalai zurzėjo... Jų laikraščiuose dažnai buvo straipsniai pilni keršto ir iliuzijų prieš Liet. pasiuntinius Amerikoje. Pagalios Lietuvos atstovas Jonas Vileišis pareikalavo iš klerikalų, kad išduotų atskaitą, kiek surinko aukų iš Amerikoje gyvenančių lietuvių darbininkų Lietuvos Nepriklausomybės ir Laisvės reikalams. Delto klerikalai dar labiau įduko ant Vileišio. Kad butų galėję, butų užmušę tą žmogų juodieji elementai! Šitą faktą geriausia liudija lietuvių susivažiavimas Washington'e, gegužės 30-31, 1921 m., kur klerikalai norėjo atkąst dantį į Vileišį. Susivažiavime, galima sakyti, kaip vilkai ukininko tvarte trankėsi, kad užduoti Vileišiui antausį. Bet taip atkeršyt jiems, klerikalams, nevyko — sau užsidavė tokį smugį, kurį atmins amžinai. Delto organuose bliovė kiek galėjo išsižiot: šmeižė ir keikė Vileišį ir susivažiavimą, kam susivažiavimo atstovų didžiuma tarė ir priėmė Vileišį kaipo žmogų, kuris uoliai dirbo Lietuvos Valstybės darbą Amerikoje. Išskyrus tris "dvasiškus" kupčius, visais balsais priėmė Lietuvos atstovo, gerb. Vileišio, pagarbos ir dėkonės dėlei, už ypatingus ir teisingus Lietuvos Valstybei ir visiems lietuviams nuoveikalus, **rezoliucijas,** kurios pagerbė darbuotojį, o klerikalams pataikė ne į antakį, bet tiesiog į akį. Šitas progresyvės visuomenės spėkos kirtis tiek klerikalams įskraudino, kad net, kuomet Vileišis išvažiavo į Lietuvą ir juodvarniai neteko žmogaus kuno!... pradėjo ir bliovė organuose, tartum iš proto išsikraustę... kad **Joną Vileišį Lietuvos Valdžia trauktų atsakomybėn - teisman už tai, kad Amerikoje lietuviai - klerikalai nenukryžiavojo, kuris žmogus reikalavo iš jų (klerikalų) Lietuvos Valstybei rinktų aukų ATSKAITOS!**

Juodųjų klerikalų organas "Draugas," net per kelis numerius laikraščio, specialiai įrengtame skyriuje, rašė biaurius melus ir šmeižtus į Vileišį ir visą susivažiavimą (lietuvių geg. 30-31, 1921 m.) Washington'e. Pažymėjo smulkiausias "klaidas" susivažiavimo atstovų. Keisčiausia, kad lietuviai atstovai, anot "Draugo" (geriau sakant šlamšto), "nežinojo" nei kur buvo kviesti — pakol surado Baltųjų Namų kambarius, kuriuose yra prezidentas Harding-as, "klaidžiojo" Washington'o kiemuose... "Tas pats buvę" ir su milijonų parašų, kuriuose lietuviai atstovai nešė Suv. Valstijų valdžiai.

Klerikalų organas didžiuodamasis rašo, buk, po ilgo klaidžiojimo, lietuviai atstovai taip nusidėvėjo, kad nei vienas "nenorėjęs nešti kelioliką egzmepliorių knygų: priekambariuose gulėjo sukrautos...'

Ką reiškia klerikalų organo toki ir panašųs rašinėjimai — šmeižtai lietuvių tautos žmonių, kurie **jieško-dirba** Lietuvos Nepriklausomybės ir Laisvės dėlei!? Nugi tą parodo, kad juodvarniams daugiau rupi iš lietuvių judėjimo išduoti Lietuvos neprieteliams - lenkams ir kitiems raportus, iš kurio galėtų pasinaudoti. Klerikalai tai gerai žino, nes ir dabartinis Lietuvos Valstybės atstovas Amerikoje, Čarneckis, kai-kuriems Amerikos lietuvių laikraštininkams pareiškė, jog svarbesnius raštus-straipsnius lietuvių, svetimtaučiai, pasaulio reikalų sekėjai, verčia į kitas kalbas — daro išvadas. Gi lietuvių susivažiavimas Washington'ee, gegužės 30-31, 1921 m., yra gana svarbus. Neabejotinai žinia, kad šitą lietuvių susivažiavimą atydžiai sekė ne tik lenkai, bet ir kitų tautų lietuvių "saugotojai...' "Draugas" Lietuvos "sargams" **išdavė raportą!...** pritaikytą prie Lietuvos ir Lietuvos žmonių neprietelių meškerės, su kuria **gaudo pavergt** lietuvių tautą!...

To negana juodvarniams! Ne visą išliejo tulžį — kurstė ir kursto vergų parapijas, kad tie rašytų prieš buvusį Lietuvos atstovą Amerikoje biaurias ir šmeižiančias rezoliucijas — da daugiau purvintų ypatingo žmogaus asmenį!

Tokios "rezoliucijos" yra niekas daugiau, kaip tiktai klerikališko cinizmo iliuzijos!

Juodvarniai karkia, jie alksta žmogaus kuno!... Jiems puota butų, kad Lietuvos valdžia klausytų jų (Amerikos lietuvių klerikalų) — **teismo tribunalu Vileišį pastatytų prie mirties stulpo!...** o progresyvę lietuvių liaudį **įtartų** ir **apskelbtų** liberalų armija,o ne Lietuvos darbuotojų dalinai. Tada klerikalų ragai išaugtų dar didesni.

Progresyvė lietuvių tautos liaudis, kaip Amerikoje, taip ir Lietuvoje, negali paliauti kovojus prieš juodą spėką, kuri kas kart labiau mojasi užmušti progresyvį pudėjimą, ilgų metų kovą, už Lietuvos Nepriklausomybės ir Laisvės idealą...

Amerikos lietuviai sandariečiai, su Lietuvos Valstiečių Sąjungos ir socialistų - demokratų-liaudininkų bendromis spėkomis, ypatingai turi domėtis platesniu ir didesniu judėjimu. Kada sugriausime juodosios spėkos (klerikalų) galybę, tada NEBUS mums ir musų darbuotojams pavojaus — lietuvių tauta įstengs atgimti — BUS Nepriklausoma ir Laisva Lietuvos Respublika!

Voras.

Nėra pasaulyje tokių geraširdžių, kurie už dyką tautoms laisvę dalytų.

Karui Siaučiant

— Bočių Atmintojas —

(Tąsa).

Mokiniams pradėjus jį varyti laukan ir paskui užgavus koją, kinietis smarkiai užpyko ir kyniškai ką tai kalbėdamas parodė savo žaizduotą, smirdančią, autais apvyniotą koją. Pasidarė visiems šlykštu ir nukreipė nuo jo veidus kiton pusėn ir kinietis liko neliečiamas.

Prieš piet privažiavome Petrapilio stotį ir išlipę iš traukinio skubėjome kitan, kuris eis ant Maskvos. Radome Maskvos traukinį tuščią, ką tik išluotą ir įsmukę į jį užėmėme mažutę kamarėlę, kurion įlindome mes trys lietuviai, o prie musų vienas iš geležinkelio tarnautojų, daugiau vietos nebuvo. Priėjo pilni vagonai kareivių, apleidusių frontą, geriau sakant, metusių. Keliavo namon nešini savo ginklus ir neėsant daugiau vietos suspaudė ir mus, pasijutome lyg replėse, bet, traukiniu smarkiai pasinešus bėgti Maskvos linkui, nejutome, kaip buvome ten. Atvažiavę Maskvon, išlipę iš traukinio pradėjo dvejoti, kurion pusėn reiktų keliauti Kaukazan. Paklausėme geležinkelio tarnautojų, bet nuo jų rodos negavome. Atsakė: taip toli nežiną, kur reiktų važiuoti, rodyjo, kad tuojaus eis traukinys ant Riazaniaus, tai jo geriau važiuoti ir mums. Skubame kartu su kitais į minėtą stotį. Musų ryšuliai nemaži ir gana sunkųs, o ypač iš vietos gerai buvome apsirupinę valgių, kadangi žinojome, kad Rusijoje jo nėsama, o ypač Maskvoje ir Petrapilyje. Einant Maskvos gatve, kaž-kaip iš ryšulio pasirodė duonos kampas, ant kurio apipuolė daugybė Maskvos piliečių, kad parduočiau, brangiai siulydami už jį, bet man atsisakius parduoti visi nuėjo savais keliais, o aš skubėjau tolyn, kad nepasielgtų su mano duona sulig savo nuožiuros ir, kad nepaskaitytų spekuliantu, kad tokiu budu gavus prie jos prisikibti. Nuo vienos stoties iki kitai prisiėjo eiti apie 3 verstus. Ryšuliai pečiams įkyrėjo ir labai gailinomės neėmę vežėjo, kuris mums pasisiulė. Pasiekus kelionės galą, radome belaukiantį prekinį traukinį, į kurį sulipome, nors jis buvo bjaurus ir nevalytas nuo gyvulių vežimo. Nė pasidėti ryšulių, nė pačiam atsisėsti, bjauru visur, o prie to dar šalta. Drebėjome, dantis kalenome ir trypėme po vagoną. Po piet 4 valandą traukinys išvažiavo Riazaniaus link. Prieš išvažiuosiant vagonan dar labiau prisigrudo kareivių ir kitokių piliečių, įvairių spekuliantų "mesočninkais" vadinamų, kad ankštumas liko nepakenčiamas. Nė stovėt, nė sėdėt. Stovint nutirpsta — paskauda kojos, ištraukti vargais iš tarpo žmonių, nori pataisyti, bet ištraukus atgal jos nebeįstatysi ir turi likti lauke ant kupros kokiam žmogui. O antros, nors ir labai įvargusios, traukti nebandyk, nes liksi ant oro su abiems kojomis. 16 parų šitokios kelionės, be miego, be pasilsio gana įkyrėjo. Užmerksi, kur ant draugo ar kokio piliečio kupros nuleidęs galvą, akis, prasnusi iš nuovargio valandėlę ir visas 16 parų pasilsys. Rytą, privažiavus Riazanių, pralaukėme kokį trejetą valandų ir keliavome tolyn... Stotyje prisižiurėjau, kuomet spekuliantai vienam geležinkeliečių bruko kišeniun popierinių pinigų, prašydami viena vagono, kuris, su malone priėmęs, nuvedė ir ištraukęs nuo atsarginės linijos vieną vagoną stumė, kad prikabinus prie traukinio. Žiurint man pasidarė pikta ir apgailėtina, kad viskas pastatyta vien ant kyšių. Kaip plačiai yra išsiplatinę, kad "sauso nėks neklauso!" Važiuojant toliau traukiniu, raudonoji gravdija krėtė vagonus ir pas ką rado daugiau, negu jų buvo nustatyta, konfiskavo. Musų, norįs ryšuliai buvo nemenki, visu keliu nė sykį nekratė ir laimingai važiavome. Kelyje važiavome ne tiesiai, kaip buvo reikalinga, bet kartais padarydavome ir vingių, už tai nutarėme neatbutinai nusipirkti žemlapį ir vieną rytą, privažiavę Voronėžą išėjome pasižiurėti miesto ir žemlapio nusipirkti. Išvaikščiojome miesto knygynus, viename radome mažutį ir nusipirkę džiaugėmės, kad nebeklaidžiosime. Užėjome į Lietuvių Centralį Komitetą šelpimo nukentėjusių nuo karo ir nusipirkę lietuviškų laikraščių ir atviručių paklausėme antrašo Lietuvių Komiteto Tiflise ir, gavę, užsirašėme ir padėkoję išėjome laimingon kelionėn.

Mieste buvo jaučiamas bruzdėjimas. Kareiviai lakstė ir šarvavosi. Paklausę jų sužinojome, kad baltosios armijos kazokų atamanas Kalėdinas rengiasi tą dieną pulti Voronėžių. Apie pietus einant traukiniui skubėjome apleisti šį miestą, bet vagonai buvo pilni žmonių. Nesant, vagone vietos ir ant platformos ir lauko, sumanėme budą, kaip važiuoti: atsinešėme lentų, pasidėjome ant vagono galų, t. y., ant sudurimo geležių, kurios jungia vagonus, ir nors pavojinga, bet važiuoti reikėjo. Taip važiavo daugumas, ypač kareiviai. Stotyse vien girdėjosi barniai raudonosios gvardijos su spekuliantais, rietynės, keiksmai, kas darė nemalonų įspudį.

Po ilgos 16 parų kelionės pasiekiau miestą Caricina (Saratovos rėd.) stovintį ant Volgos kranto. Naktį nepažįstamame mieste nebuvo kur dingti ir reikėjo nakvoti stotyje. Toliau važiuoti Kaukazan nebuvo galimybės, kadangi bolševikų frontas su Kalėdinu buvo netolimais, ir ėjo kova. Norint - nenorint, teka pasilikti šitame mieste.

Stotis pilna žmonių, nei kur atsigulti, nei dorai atsisėsti, bet nakvynę šiaip taip po kopėčių suradome ir nors šaltokai susirangėme ant žemės. Rytą trijuose vargo draugai išėjome į miestą pasižiurėti ir pasijieškoti Lietuvių tremtinių komiteto, bet išjiekojome tris dienas, kolei jį suradome mažoje žydų apgyventoje gatvėje - Azovos. Radome ten ir lietuvių mokyklą ir daugiau lietuvių ir jų bendrabutį, kuriame trims sąvaitėms, kolei gausime butą, ar vietą, gavome leidimą pasitalpinti. Trys sąvaitės praėjo veltui. Darbo gauti negalėjome, ir kas kaskartą didinosi bedarbė. Bedarbių buvo apie 15,-000 žmonių. Dirbtuvės sustodavo, tik dirbo viena francuzinė ginklų. Tik organizavosi raudonosios armijos dalis ir traukė kovon prieš baltuosius. Mušiai ėjo kaimyniniuose miestuose, bolševikai puolė Astrachanio stiprumą ir paėmė jį. Mušis tęsėsi smarkus, ir žuvo viso apie 2000 karių. Daugiausia puolė raudonosios armijos, bet ji laimėjo ir paėmė miestą.

Caricine ramaus gyvenimo nebuvo. Gręsė jam Kalėdino letena, tai siautė vidujiniai neramumai. Iš nakties rasdavos užmušta sargybiniai raudonarmiečiai, tai sutrukdydavo ramumą raudonarmiečio laidotuvės ir revoliucijos dainos, demonstracijos, mitingai, prakalbos, susirinkimai ir t.t., ir t.t. Mes praleidome ramiai, ir niekas musų nekvietė kovon, kadangi niekas nežinojo, kur mes gyvename, prie registravimo komendanturoje, komendantui paklausus, kur apsistosime, gatvės nenurodėme, pasisakydami, kad dar neturime butų, pasisakysime kuomet gausime. Apsistoję turėjome gauti šautuvus ir šovinius, kaip paprastai tuokart buvo išduodama kareiviams, bet mes nutarėme neimti šautuvų ir nesiskelbti gyvenamos vietos ir gyventi ramiai.

Mieste visako iš valkio galėjo gauti apščiai ir gan pigiai. Visur pilna pyrago, sviesto ir kitokių dalykų, ko vidurinėje Rusijoje nei nematyti. Kuomet Maskvoje juodos duonos vargiai gausi už 3 rub., čionais balto pyrago svaras 70 kapeikų, juodos duonos 35 kapeikos. Pinigų stokavo ir jų vieton buvo išleisti vietiniai Caricino miesto ir apylinkės kasos ženklai, turinti vertę su tikrais pinigais, bet jų nelabai kas tenorėdavo imti, o toliau už miesto visiškai neimdavo.

Lietuviškajame laikraštyje "Laisvas Žodis" sykį radome žinutę, raginančią stoti į lietuvių organizuojamus batalijonus Smolenske ir Vitebske. Toji žinutė mums patiko, ir visi trys vienu balsu nutarėme tuojau važiuoti ir pastoti josną. Vietiniame rusų dienaštyje radome žinutę, kad tarp Raslavlio ir Briansko eina mušiai, bet su kuo, nepažymėta. Likome neramųs, kadangi pro šitas vietas reikia mums važiuoti Smolenskan. Nenorėjome tikėti ir važiuoti ryšomės, manydami, kad jei bus užimtas Smolenskas, tai rasime lietuvių batalijoną atsitraukusį į užpakalį. Atsisveikinome su lietuviais, nuėjome pas miesto komendantą išgauti kariams keliauti leidimų iki Smolensko. Paklausti, kokiems tikslams ten važiuojam, pasisakę, išgavome ir leidomės laimingai senai svajoton vieton.

Važiavome tris dienas. Austrai belaisviai važinėjo traukiniuose laisvai, niekeno nevaržomi, pirko kelionės bilietus ir buvo lyg laisvi piliečiai. Važinėjo miestas nuo miesto jieškodami darbo, o kiti bureliais traukė savon tėvynėn.

Kovo mėn. 2 d. atvykome į Smolenską. Pirmiausiai nuėjome į lietuvių karinę įstaigą ir mums pasisakius tikslą, nusiuntė į kareiviabučius ant "Pokrovskaja Gora." Ten nuėję radome lietuvių batalijono kareivių susirinkimą, apsvarstymui, išsiformiruoti, ar prigulėti į raudonosios armijos dalį. Dvejopų buvo minčių. Vieni nenorėjo išsiformiruoti ir sakėsi geriau butų prigulėjus į raudonosios armijos dalį, tik su ta išlyga, kad nevarytų į frontą, bet tik butų įgulos dalis, bet daugumas nesutiko ir su tuo ir susirinkimai, kurie ėjo kasdieną ir tuo pačiu klausimu, visad likdavo neišrišti.

Komisaras Ivanovas kas vakaras atsilankydavo į lietuvių batalijoną, ragindamas stoti raudonos armijos sąstatan ir duodavo prakalbas, bet jam visad lietuviai duodavo atsakymą iki rytui, kaip su draugais susitars. Sąvaitę komisaras pavaikščiojęs pamatė, kad nieko neįveikiama ir pasisakęs savo nuomonę, kad čia esą lietuvių tarpe nemažai agitatorių, išėjo. Rytą išgirdome įsakymą, kad lietuvių batalijoną išformiruoti ir nustojome gauti maistą.

Nagaudami maisto, lietuviai pradėjo tą patį iš pirmiau užsilikusį skalsinti, nuo pusantro svaro duonos davimo pereidami ant 1¼ sv., vieno svaro ir taip toliau, kolei išbaigę duoną ir sausainius turėjo išsiskirstyti kas sau. Vieni į raudonąją armiją, kiti pas gimines į Rusiją, o treti į Lietuvą po vokiečiu, tarp kurių buvome ir mes trijuose.

(Bus daugiau).

ŠIRDGĖLA

PR. S. ŽMOGUS.

(Tąsa).

Tie patįs, per ilgas ir per trumpas "kareiviai" vėl sušuko:

—Ant - tiesės! Kardai į makštis!

Ant-kai-rės! Kardai iš makšties! Kepures nu-si-imt! Kardai prie peties! Kardai į viršų! Marš!

Kardai sutarškėjo, sublizgėjo viršuje galvų. Tie patįs keturi vyrai trukčiojančiai akmeniniais trapais nešė ilgą karstą. Paskui karstą sekė našlė, Stepo moteris su ketvertu mažyčių. Jinai žengė ir klupo. Daugelis apsiverkė.

Arti manęs stovėjo kelios moterįs ir spėliojo velionio mirties priežastį. Viena sakė, kad Stepas peršalo, ilgai stovėdamas prie dirbtuvės vartų, antra ginčyjo, jog velionis girtas nusirito trapais 3-čių lubų, o dar viena tvirtino, kad Stepas smuklėje parvirto, susilaužė šakaulius ir išsimušė dešinę ranką iš peties, iš ko ir mirė.

Tai paprasta... Maniau apsisukęs grįžti namo. Tuč sutinku tuolaikinį draugą, A. Brazdį. Mudu abu puikiai susikalbėjome lenkiškai. Neprošalį buvo užsukti į lenkų bažnyčią. Štai va atėjo ir Brazdžio draugė, Girgždos Rožytė su jos drauge Murksos Anele. Visi įžengėm bažnyčion.

Viduje bažnyčioje ant katafelio gulėjo Stepas. Lankose klupojo vyrai ir moterįs. Polankomis kyšojo išklypę moterų čeverykai ir vietomis plikos, be pančiakų blauzdos. Bažnyčioje tyla.

Skysti kodylo dumai vingiavo apie našlaičius ir sukniubusią našlę. Atdengtame karste su užgriuvusiomis akimis gulėjo šeimynos duonpelnis. Jis buvo ramus, užganėdintas. Nors našlė bepertraukos pusbalsiai verkė ir kudikiai jį budino, bet Stepas buvo perdaug išdidus,—nei žodžio. Net mane sugraudino.

—Ar tau be manęs liudna,kad liudi? — pašiepė mane Rožytė.

—Neverk, užteks, kuomet apsivesi — pridurė Brazdys

Po smilkinimo, kunigėlis Stanislaw Bžukowski pasakė graudingą pamokslą apie užgrabinį gyvenimą. Jis, galop, suminkštinęs balsą, užmerkė akis ir kryžium sudėjęs rankas ant krutinės laipsniškai nutilo. Dievnamyje visi, tartum, išmirė. Niekas nei kvapo, nei krustelėjo, išskiriant našlės verkšlianimą.

Ilgas karstas, juodai mėlynos Stepo lupos, įdubę akįs, pagalvyje didelis, juodas kryžius, ant kurio kabojo su pervertu šonu ir digliais suspausta nusvirusia galva revoliucionierių tėvas, — degančių žvakių mirkčiojanti šviesa ir platus su užmerktomis akimis Dievą mylintis kun. Bžukowskio veidas, — misteriškai visus nugramzdė į užgrabinio gyvenimo berybes.

Po valandos kun. Bžukowski palengva plačiai iškėlė, ištiesė rankas, atmerkė akis ir pažvelgęs į sukniubusią gale karsto verkenčią našlę su našlaičiais, pusbalsiai sušnabždėjo:

—Dulkė esi, į dulkę pavirsi.

Po pastarųjų kunigo žodžių nematoma , juoda baimės šmėkla apsupo visus ten esančius. Kiekvienas mintyje persikėlė į amžiną karalystę.

Petriukas truktelėjo šaltą tėvo ranką ir nusistebėjęs užklausė motinos:

—Ar papa miega? Kada jis man nupirks kepurę? — Motina ašarojo, neatsakė.

—Tai vėl mus Stepas miega girtas? — Stebėjosi mažas Petriukas.

Kunigas Bžukowskis iškėlęs rankas ypatingu tonu kalbėjo savo priešo žodžius:

—Palaiminti ubagai, nes jų yra karalystė danguje.

Kad suraminti verkiančią našlę, dar pridurė:

— Lengviau kupranugariui perlysti per adatos skilutę, negu turčiui dangaus karalystėn dasigauti. Atminkite, kad ateis ta diena, kuomet sudžia gyvų ir numirusių pašauks išduoti atskaitą jusų gerų darbų. Ar nebaisu jums pamislyti?... Rasi ne vienas ir po viena pastoge gyvenate, kurie prieš šventą bažnyčią murma. Nuo šios dienos aš meldžiu jus: apvalykite katalikiškus namus nuo netikėlių, kaip išganytojas su lazdą išvaikė turgų iš Jerozolimo bažnyčios. Jus gerai pažinote velionį Stepą; jo doras gyvenimas, atsargumas su bedieviais, atsidavimas šventai bažnyčiai ir kaipo gero kataliko mirtis turi buti jums geru pavyzdžiu!

Visi sukrito verkti.

Anelė ir neišsilaikė.

—O kas tau? Ar čeverykai koją spaudžia? — Brazdys erzino Anelę.

—Gal verkia, kad nesupranta lenkiškai — pasiskubino Ražytė.

Kun. Bžukowskis, užbaigęs kalbą, nusiskubino į zakristiją.

Stepienė skepatos kampu nubraukė ašaras, pasikėlė ir ištraukus mazginėlį iš ančio, išvyniojus pluoštelį popierinių pinigų, nusiskubino paskun kunigėlį. Už kelių minutų ji sugrįžo su tuščia ranka.

Draugijos pirmininkas kilstelėjo ranką. Kardai sutarškėjo ir procesija apsisuko durų link, —traukė į kapus.

MURKSOS STUBOJE.

Sugryžus nuo kapų, Rožytė pavadino Brazdį ir mane į stubą. Užėjome.

Anelė, sustačius kedes prie sienos, paprašė mus sėstis o pati atsisėdo prie pečiaus. Rožytė atsisėdo šale Brazdžio.

Ant sienų kalbojo šventųjų paveikslai ir smuklininkų kalendoriai, o ant stalo be stiklo laikrodis, kazyrės ir kelios tuščios bonkos ir viena tik pradengta. Pro atdaras duris, antrame kambaryje, matėsi ant sienos kabojo didelis, it sklepo durys, Juozo Kurpalio paveikslas. Tai buvo kaimynams žinomas vėjo pamušalas, su kuriuo, anot žmonių kalbų, Murksa smuklėje padarė sutartį ir prievarta sužiedavo Anelę.

Jo žilos, it margos oškos, akįs ir ant paveikslo išrodė neišmiegotos, girtos. Neveltui Anelė jo nekentė, kaip deguto.

Šeimininko ir šeimininkės virtuvėje nebuvo. Bandėm kalbėti, juokauti, bet nesisekė. Pagaliaus Rožytė pusbalsiai pradėjo niuniuoti:

—Vsie govoriat čto ja vietrena bila,

Vsie govoriat, čto ja mnogo liubliu.

Dieviat liubila, vosim pozabila,

Ok, adnavo ja zabit nemogu...

Tuom tarpu įėjo virtuvėn Anelės pamotė.

—Beje, čia ir svečių esama— stebėjosi šeimininkė. — O gi tu ten ko viena? —patėmijo Anelei.

—Tai,ve, aš noriu sušilti prie pečiaus — teisinos Anelė.

—Tavęs nuo pečiaus visada kaip tos žydo karvės nuo vežimo, negalima nuvaryti. Ar tu nematai, kaip Rožytė apsieina su svečiais?

Už sienos, lauko pusėje, pasigirdo sunkųs, lėti žingsniai ir neaiškus zurzėjimas. Kiek vėliaus žemai durys sugirgždėjo ir kas-žin kas palypėjęs laiptais, kaip medis virto atgal.

—O Jėzus! — suriko Anelė ir griebus lempą durė pro duris žemyn.

Ant slenkščio gulėjo visas purvinas, pusgyvis žmogus.

—O, mano Dieve! Ir vėl tėvas užsimušė — verkė Anelė.

Anelės pamotė, pakėlus savo vyrą, atvedė stubon. Tai buvo apie keturių dešimtų metų žmogus, ar daugiau.

Pati, apšluoščius šlapiu skaruliu jo kruviną veidą, pasodino prie stalo.

—Iš kur tu, latrai, paržabojai dabar? — išmėtinėjo pati.

—Aš? Kas tau galvoje? Pinigų, valgyti... Et! jis mirė. Tuščia jo. Mikas užpundijo. Vakar buvo šventa. Kitą nedėlią buvo velykos. Velnias nematė tos čigonkos. Kastantas Lepšys sakė, mes, lietuviai, padarysim savo bažnyčią. Tu ir mes visi durni. Sur! Jis cicilistas. Užmušk šėtoną! Kat but neėjęs pas šimienę Stepas but dar gyvenęs. Jis all right! Ta kiaulė per daug su kunigu derėjosi. Tai buvo pamokslas, bracia. A! Suk jį velniai.

—Tėve, nekalbėk taip — maldavo Anelė.

—Na jau šuva nepaslėps uodegos tarpe kojų. Visi žino, kad šimas laiptais numetė Stepą. Tai jam svetimoteriauti. Gau per snukį ir jau —ginčyjo Murksa.

Vėjas paputė per išmuštą langą ir užgesino lempą.

Anelė prišokus vėl uždegė.

—A-a! Jau užsimanėte...

—Tėve, ką tu čia kalbi — suvirko Anelė.

— Tai durna vaikas. Aš, kaip buvau tavo metų, tai... Et! Jau sakas...

Murksienė neiškentus pagriebė už rankos ir bandė išvesti jį į kitą kambarį, betMurksa atsispyrė ir griebdamas pačią už plaukų pats parvirto ant grindų ir pačią parsivertė ant savęs.

Mudu su Brazdžiu išbėgome laukan. Persiskyrėme.

NAKTIS.

Namiškiai jau miegojo.

Kritau lovon. Negalima buvo užmigti ir jau. Mano akyse po stalu vartės girtas, purvinas Murksa su jo pačia, ir kampe susitraukus verkianti Anelė. Mano galvoje mintis mintį vilnimis vijo, plaukė, kalnais virto, dilo ir vėl kilo. Anelės verkimas, rods, tik už sienos girdėjosi. Timtelėjau užklodę, įsukau galvą ir knarkiu. Ne. Kaip ant sąšlavų kruvos naminė rožė žydėjo ir skurdo mano vaidentuvėje laiba, kiek linktelėjus Anelė. Akyse stovėjo moteriškės pagimdytas gyvulis, bijantis Dievo, velnio ir knygos, bet nesibijantis nutraukti uždangą, kuri slepia paslaptingus šlykštumus, akiveizdoje nesuteptos sielos jaunos mergaitės Anelės.

Girdėjau, laikrodis išmušė trečią valandą, o aš vis kankinaus.

PANEDĖLIS.

Šeimininkei surikus, įnamiai subirėjo virtuvėn.

Jie raivės, žiovojo ir keikė. Vieni keikė darbą, antri, kad neturi darbo. Žodžiu, panedėlis buvo neapkenčiamas, pravardžiuojamas, nelyginant jaunoje šeimynoje senmergė. Šiurkti kalba sykiu su ryto šviesa atsikartojo kas panedėlis.

Naujesnio, prakilnesnio, tik mintyje galėjau kartoti. Ir taip diena- dieną stumė sykiu su pavasario malonumais viduje gyvenimo nuobodumų.

Laiko nesulaikysi.

Štai ir medžiai pražydo, oras pakvipo. Dieną pavargus, vakare susiramini.

(Daugiau bus).

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

VALSTIJA IR BAŽNYČIA.

Lietuvos valstija da tik tveriasi, ir klerikalai norėtų kiek galint tampresniai surišti Lietuvos valstiją su bažnyčia. Mes žinome, kad Amerikos Suvienytos Valstijos, nors jauniausia iš didžiųjų valstijų, bet yra visas pralenkusi. Ir mes žinome, kad Suv. Valstijose bažnyčia yra visiškai atskirta nuo valstijos, ir žinome, kad iš to atskyrimo buvo nauda ir valstijai, ir pačiai bažnyčiai.

Paklausykime, ką sakė didieji amerikiečiai, tvėrėjai ir sutvarkytojai šios žemelės, kurioje mes dabar gyvename:

JURGIS VAŠINGTONAS.

George Washington, vadinamas Suv. Valstijų tėvu, taip sako:

"Suvienytų Valstijų valdžia jokioje prasmėje nėra paremta ant Krikščioniškojo Tikėjimo."

BENJAMINAS FRANKLINAS.

Benjamin Franklin, pasirašęsis po Amerikos "Nepriklausomybės Dekliaracija," taip išsireiškia apie sujungimą bažnyčios su valstija:

"Jei tikėjimas yra geras, aš manau, jis laikysis pats savaimi, ir jei jis pats savaimi neišsilaiko ir Dievas nesistengia jo palaikyti, taip kad jo išpažintojai yra priversti šaukties civilių valdžių pagelbos, tai yra, aš manau, ženklas, jog tas tikėjimas nėra geras."

JOKUBAS MADISONAS.

James Madison taip išsireiškia:

'Ta pati valdžia, kuri gali pastatyti krikščionybę, prašalinant visus kitus tikėjimus, taip pat lengvai galėtų pastatyti alei kokią krikščionių sektą pastumiant į šalį visas kitas sektas."

TAMOŠIUS JEFFERSONAS.

Garsus demokratybės tėvas, Thomas Jefferson, sekančiai išsireiškia:

"Aš skaitau Suvienytų Valstijų valdžią, kaipo uždraustą Konstitucijos kišties į tikėjimiškasias įstaigas, jų doktrinas, discipliną ar praktikas."

ULYSAS GRANTAS.

Garsusis jenerolas Ulysses S. Grant, kurs laimėjo civilėje karėje, paliuosavusioje nigerius, taip sako apie mokinimą tikėjimo viešose mokyklose:

"Palikite tikėjimo reikalus šeimynos altoriui, bažnyčiai ir privatinėms mokykloms, užlaikomoms vien tik privatinių aukų. Laikykite Bažnyčią ir Valstiją visados atskyrai."

Kaip matote, jie visi atvirai ir aiškiai išsireiškia prieš sujungimą Bažnyčios su Valstija. Vis tai yra garbingi vyrai, žinomi visam svietui. Kiti jų patys buvo giliai tikinti žmonės, vienok jie suprato, kad jungti Bažnyčia ir Valstiją yra pragaištingas dalykas. Jie ir jiems panašųs taip dalykus pakreipė, kad Suv. Valstijose tikėjimas buvo atskirtas nuo valdžios ir taip ir šiandie yra. Ir viskas išėjo ant gero.

Jus, broliai sandariečiai, kuriems rupi Lietuvos gerovė, darykite spaudimą ir rašykite laiškus savo giminėms ir pažįstamiems Lietuvoje, kad jie neleistų padaryti tą didę klaidą — sujungimą bažnyčios su valstija.

Sujungimas bažnyčios su valstija, tai yra pasikėsinimas tinginių kunigų, kurie nori turėti daug pelno nieko neveikdami. Jie nori, kad jiems valdžia uždyką mokėtų algas, kad mokyklos mokytų tikėjimo, taip kad jiems nereiktų nieko veikti. Mes nenorime cariškos sistemos. Mes norime, kad Lietuvoje su bažnyčiomis butų taip, kaip čia, Amerikoje: bažnyčia savo keliu, valdžia savo. Visos progresyvės šalys viena po kitos atskiria bažnyčią nuo valdžios, tad kam Lietuvoje jas jungti: Juk sujungus vis tiek vėliau reikės atskirti, tai kam tverti naujus kivirčius ateičiai?

LIETUVOS ATSTOVO TYLĖJIMAS.

Naujasis Lietuvos atstovas, gerb. Carneckis, jau trečias mėnesis kaip užėmęs vietą gerb. Vileišio, bet iki šiol da nė puse žodžio nėra atsiliepęs į Amerikos lietuvius. Regimai jis neprijaučia, kaip tas nemaloniai veikia į visuomenę. Čia, Amerikoje, yra jau priprasta, kad viešas veikėjas viešai per laikraščius atsiliepia į tuos, su kuriais nori turėti reikalus. Atsiliepimo laukta ir iš gerb. Čarneckio, bet kad iki šiol nesulaukta, tad visuomenė pradeda netekti kantrybės, kiti jau visiškai jos neteko. Kas kartas gausiaus pilasi į Redakciją laiškai su užklausimais, kur yra gerb. ačrneckis, skauduș jam užmėtinėjimai ir straipsniai apie jį. Porą švelnesnių ir sušvelnintų straipsnelių talpiname, kad gerb. Čarneckis pamatytų, iš kur vėjas pučia, ir teiktųsi nors sykį atsiliepti. Visuomenei jau nusibodo belaukus, gi Redakcijoms krovus į kruvas protestų ir užklausimų pluoštus.

WORCESTERIEČIAI! NUSIPLAUKITE SAVO GĖDĄ!

Worcesteriečiai įgijo didelę garbę visoje Amerikoje, kad jie buvo pirmi išpirkti savo L. L. Paskolos kvotą. Bet atsirado pas juos pulkelis atžagareivių, kuris įsiundytas K. Federacijos, padarė jiems visiems gėdą, išnešdamas kvailas rezoliucijas prieš gerb. Vileišį ir Viniką. Protestuoja ir neparodo jokios kaltės tų, prieš kuriuos protestuoja — tai bepročio darbas!

Neabejojame, kad tik maža dalelė buvo taip suviliotų, kurie prie kvailybės prisidėjo, bet kad ir kiti Worcesteriečiai tyli ir neprotestuoja prieš protestą, tai išrodo, tarsi ir jie butų prisidėję.

Atsiliepkite, worcester'iečiai!

KOMUNISTŲ ATSIŠAUKIMAS.

Rusijoje baisus badas. Visas svietas sujudo gelbėti baduolius. Išleido atsiliepimą ir lietuviškieji komunistai, bet jie savo atsiliepimu padaro tik meškos patarnavimą: vietoje padidinti aukas baduolių naudai, liet. komunistų atsiliepimas greičiau sulaikys jas. Jie, tie atsišaukimo komunistai, jieško aukų ne baduoliams, tik komunistinei propagandai. Jų atsišaukimas yra parašytas toje prasmėje: gelbėkime badaujančius ir tuomi parodykite, kad pritariame komunizmui. Tuo-gi tarpu visuomenė gelbsti badaujančius, visai užmiršdama politiką.

Nejaugi komunistai TURI varyti propagandą net pasistodami ant savo draugų, iš bado išpurtusių ir ant jų lavonų?

DYGLIAI.

"Darbininkas" paduoda žinią, kad Providence, R. I., tulas žmogus nuo antrų lubų iškrito pro langą. Tai ištiesų stebėtinas dalykas. Reiškia, jog Providence namai be sienų, vientik su langais, nes palei langus buna sienos, na, o per sieną jis negalėjo išpulti.

* * *

Bostoniškis klerikalų organas praneša, kad buvo sugautas vagis kunigo rubuose. Tai žas-žin, ar daugiau panašių nėra tokiuose pat rubuose?

* * *

"Dar-kas" paduoda sekančią žinią:

"PROVIDENCE, R. I. Važiavo automobilius su penkiais pasažieriais už miesto. Netikėtai bitės ėmė zvimbti ir šoferis neteko galvos. Sulig šios žinios pasirodo, jog minėtam mieste yra žmonių, kurių galvos pilnos bičių. Bitės zvimbdamos išsisklaido ir žmogus likąs be galvos. Tai dvidešimto šimtmečio stebuklai.

* * *

Gudas sugrįžęs iš Lietuvos parsivežė prisirovęs lietuviškų dilgėlių. Laikydamas prakalbas rodo dilgėlę ir sako, kad tai tokios dilgėlės augsiančios Lietuvos laukuose, jeigu dvarų žemė bus išdalyta.

* * *

Buvęs Lietuvos atstovas, gerb. J. Vileišis, savo uoliu darbu ir maldavimu amerikiečių lietuvių, didelę paramą suteikė Lietuvai. Gi dabartinis atstovas, V. Čarneckis savo tylėjimu, žiurėsime, kokią paramą suteiks?

Padubysietis.

Nuotrupos.

Harford'o bolševikų pasielgimas gal prives darbininkus prie susipratimo.

Matote, darbo žmonės, kad tie "vaduotojai" nori sugriauti visas draugijas, kurios neša netik apšvietą, bet ir pašelpą ligoje. Draugijos turėtų apsisaugoti nuo tokių gaivalų ir šluoti laukan "vaduotojus" iš lietuvių tarpo.

* * *

Iš visų darbų, kuriuos atlieka liet. bolševikai, kyla klausimas, ar nėra tie žmonės pamišėliai prote?

* * *

Kur-kur, bet pas social-dem. spaustuvės darbininkai vis liudigludi.

* * *

Lietuvos valdžia atsiuntė Dr. Bagdoną į Ameriką turbut pertikrinimui, kaip atstovo pulsas muša po "bernadiktuvkos."

* * *

Klerikalai neatsiekę nieko su vyčiais, iškratė ant kryžkelio ir jau pradeda giedoti naują giesmę, buk reikią priaugančius vaikus atiduoti "Catholic Welfare Council," tai išaugsią geri piliečiai ir kryžeiviai. Juk geri piliečiai gali buti ir be minėtos draugijos. Tad, lietuviai katalkai, prisirengkite išsižadėti savo vaikų ir parduokite svetimų globai, kad paskui negalėtumėte susikalbėti su jais. Ve ką nori padaryti su lietuvių priaugančiu jaunimu.

* * *

Liet. bolševikai visokiais budais šmeižia Lietuvos valdžią ir perstato skandintoja darbininkų.

Bet, pagal pranešimų, mažytė Lietuva, kurią vis skelbė, be Rusijos negalėsianti gyventi, pasiuntė dešimtį karų kviečių badaujantiems bolševikams.

Na, tai dabar matote, kaip Lietuva negali gyventi be Rusijos! Pamąstykite, skaitytojau!

* * *

Iš ko susideda "Darbininko" antgalvis? Kaipo jagamaščių klerų organas susideda sekančiai: a) spinduliuotas kryžius reiškia, kad paslėpus visos nekšystės už jo, ir per spindulius niekas negalėtų įžiurėti; b) rukylas, kad užrukius pasekėjų akis, idant nematytų tų šunybių, kokios yra daromos; c) priekolas, kad iškalus visus nebutus dalykus ant jiems nepageidaujamų; d) knyga su rašalu, kad surašius visus neištikimus. Viską, ką jie turi ant antgalvio, pildo rialybėje. ŠTEINA.

LENKŲ "KULTURA."

"Anusia! Anusia! Kibizaj kujla z ogroda! Wszystka bulba wykibizala!"

Nugirstas ir žodis-žodin užrašytas 1920 metais, Panevėžyje, iš lupų sulenkėjusios miestietės.

Štai lenkų kulturos rubas Lietuvoje: wszystka bulba wykibizala. O tos kulturos esencija, dvasia — tai sukvailėjimas, pasiputimas, niekinimas savo krašto žmonių, papročių ir viso, kas lietuviška. Tos "kulturos" aukos tai visų-pirmą visi minkštasmegeniai, pradėjus nuo musų senovės didžiunų, lenkų prigautų ir ant jų virvelės paristų, ir baigiant musų Tėvynės pakraščių valstiečiais, savo kalbos išsižadėjusiais. Tos "kulturos" aukos — tai bedaliai ir beduoniai dvarų ordinarninkai, besigrumiantieji su vargu, badu ir ligomis. Tos "kulturos" didžiausios pažibos, tai žviegiantieji paršiukai, maruojantieji veršiukai "sukulturintose" Lietuvos gričiose.

Argi nuostabu, kad visa tauta, kaip vienas žmogus sukruto vyti laukan iš savo krašto tą neprašyta, keistą v i e š n i a ? Kad jos nei pėdsakų Lietuvoje neliktų.

Tauta turi savyje daug dvasinių pajėgų, su kurių pagelbą lengvai galėtų apsidirbti su ana "kultura." Tik bėda, kad lenkai pastatė Vilniaus krašte stipresnę materialę pajėgą, kad prievarta primetus savo "kulturą" visai Lietuvai. Tasai bandymas Lenkijai atsieina milijardus markių į metus. Neilgai galės taip tesėti. Lietuviai — kantrus žmonės. Mes sulauksime to, ko laukiame. Tik tuo tarpu remkime savo valdžią. Žiurėkime, kad ji nepristigtų pinigų. Pirkime bonus.

Lietuvos pinigas svetimame banke — tik bankininką tukina, gi nei lietuviui, nei jo Tėvynei garbės nedaro ir naudos neneša. Tas patsai doleris įdėtas į visos Lietuvos reikalą, kuria dvasios galybę, gaivina vieną iš įdomiausių ir rimčiausių pasaulio tautų. Tai tautai atgijus, pančių nusikračius, sustiprėjus — ir tautiečiams bus daug džiaugsmo ir garbės. Pirkime bonus. **L. P.**

Klerikalai Siunta-Putojasi

Pereseniai dar kuomet pirmasis Lietuvos atstovas gerb. Jonas Vileišis, dirbdamas iš peties akstino kiekvieną Lietuvos politinį (tę) prie Lietuvos kurimo darbo, klerikalai apsiputoję pakampėmis bėgiodami ardė ir trukdė darbą, neatižvelgdami, kad tai patarnauja milžiniškai Lietuvos priešams, tuo labiaus, kad Lietuva yra pavojuje ir ant kranto nepriklausomybės pripažinimo. Tų pačių klerikalų spiriamas U. R. M. kun. Purickis, žinoma, jų įrankis žmogus, pasistengė atšaukti gerb. Vileišį. Kuomet gerb. Vileišis nuvargo nuo taip sunkaus ant jo pečių nešamo darbo, paprašė urlopo, tai P. Purickis, pasinaudodamas proga, vietoje duoti urlopą, šmakšt atšaukė gerb. Vileišį ir jo vieton atsiuntė savo plauko žmogelį, kuris apie politiką tiek žino, kiek gaidys apie astronomiją. Žinoma, jaunam žmogui pasinaudoti proga yra neblogas dalykas: 600 dol. į mėnesį, o ypač nedirbant ar nežinančiam to darbo, kurį privalai atlikti, iš tokios algos gali nemažą kruvutę sukrauti Amerikos šventų dolerių.

Kokiam tikslui klerikalai šmeižė gerb. Vileišį, reikalaudami net, kad p. Purickis atšauktų tokį brangų Lietuvos tverybos darbui žmogų, kuris savo galingais pečiais pralaužė amžinas uolas, kliudančias Lietuvos nepriklausomybę, ir įstengė praminti tuos usnėtus kelius, del kurių reikėjo padėti visus gabumus ir fiziškas spėkas, tai ve, ponas kunigas Purickis paklausė judošių gaujos ir atšaukė gerb. Vileišį, visai nenorėdamas suprasti, kad reikia duoti pasilsio pavargusiam darbininkui; kuris pilnai yra jo užsitarnavęs. Bet kuo smarkiau klerikalai tarnaus savo priešams, tuo greičiau liaudis pamatys jų šunybes ir nuo jų atsikratys.

Dabar reikia tik dirstelėti į nuveiktus gerb. Vileišio darbus. Jau nekliudant gilesniųjų politikos darbų, kurių jis parsivežė parodyti, kaipo faktinį dokumentų, didelę knygą Steigiamajam Seimui, kad parodžius, ką jis per tą laiką nuveikė, tik pažiurėkime į tuos darbus, kurie tilpdavo kasdieniniuose ar sąvaitiniuose musų laikraščiuose (jog musų spauda nuolat buvo kupina gerb. Vileišio darbų Lietuvos kurybės reikalu). Ką-gi mes turime dabar? Naują atstovą mes turime jau bene du mėnesiai suviršum ir ką mes matom iš jo darbuotės? Ar ne tokis ženklais, tik jei neklysių: 00000? Reiškia musų naujasis atstovas valgo dyką duonelę, kuri musų prakaitu sušlokštyta, o juk ir lietuvių priežodis sako: dyko duoda verkia valgoma. Taigi, jeigu jau naujasis atstovas jaučiasi nekompetentiškas jam uždėtame darbe, budamas sąžiningas savo šalies patrijotas, privalytų gražiai atsiprašyti ir apleisti tą darbą, kuris jo spėkai, gabumui ir patyrimui negalimas.

Tolians, klerikalai įsisiubavę net paėjo tik aukščiausio niekšiško laipsnio, net reikalavo, kad gerb. Vileišį Lietuvos valdžia aneštuotų! Arba kad ir pliauškimas ant pil. Viniko, buk jis Atstovybėje dirbdamas podraug dirbęs kokiai partijai, ir kaipo tokį partijos žmogų prašalintų net iš Atstovybės. O čia pasirodo kaip-tik atbulai, kad pil. Vinikas negali ir nedirba jokiai partijai.

Bet yra grynai partijos žmonės, tai p. J. Bielskis, Šlikas ir Mastauskas, kurių vardai buvo paskelbti net kandidatais klerikalų Federacijos Centro Valdybos narius, ir Bielskis net gavo apie 13 balsų. Tai matote, kurie yra partijos žmonės, ir kaipo tokie, tai neatbutinai turėtų buti iš Atstovybės prašalinti. Net ir dabartinis atstovas nekartą yra išsireiškęs, jog bile partijai tarnaujantis asmuo negali užimti nei mažiausios vietos Atstovybėje. Laikas parodys, ar jų plauko žmonės pildys tą, ką pareiškė kitiems. Juk tie žmonės, kurie buvo viešai garsinami į kandidatus Federacijos valdybon, negalės užsiginti, kad jie nepartijiniai, nes dargi ir partijoje bunant nežymų asmenį nestato į kandidatus net į žemiausias vietas, jau nekalbant apie tokią aukštą, kaip į centro valdybą.

Todel čia klerikalai kaip-tik suklupo ir parodė savo murziną veidą net nekalčiausiems savo pasekėjams. O vis-gi jų murzinos akys dumų nebijo, ir apsiputoję šaukia, kiek druti: mes katalikai! mes aukuojame Lietuvai! mes nepartyviai! mes! mes! ir mes! Ot, anie šiokie - tokie: bedieviai, laisvamaniai, eretikai, partijos žmonės, kad tik užrekti, kad tik viršus gauti, nors ir nešvariausių, nežmoniškų priemonių dasileidus, ir krikščionių vardą supaškudijus. **Pranys.**

Ir Kam Tas?

Turbut niekur nėra taip klaidinami žmonės apie Lietuvą ir lietuviūs, kaip Amerikoje. Ir netik Lietuvos priešai klaidina, bet ir tie patys lietuviai. Jau kad tą daro bolševikai ar kiti tam tikri elementai, kurie jau yra nusistatę viską griaut, kas gera, bet jau taip pradeda klaidinti net svetimtaučius organizacijos bei ypatos, kurios sakosi stoja už Lietuvos nepriklausomybę, tai kyla klausimas, ar tai iš neapsižiurėjimo, ar iš nežinojimo taip daroma. Jeigu tą darytų piemens, tai butų atleistina, bet kad vyrai suaugę ir dar politikieriai, tai negalima pakęsti ir tylėti.

Amerikoje dažnai yra rengiamos amerikonų parodos, ir žinoma, dalyvauja svetimšaliai. Taipgi ir lietuviai neasilieka. Bet vis persistato atbulai. Kada esti parodos pasirodyti, kas kuomi yra atsižymėję, tai lietuviai pašokdavo ir viskas. Ir, rodos, kad lietuvių tauta daugiau nieko ir neturi. Tą padarydavo vyčiai. Žinoma, jiems atleistina, nes vyčiai visada daro atbulai: salėje meldžiasi, o bažnyčiose su kunigu kumščiojasi ir t. t. Bet šiomis dienomis pasklido atsišaukimai laikraščiuose su prašymu aukų. Ir tėmykite: kam?! na-gi Kosčiuškos parengimui. Dadykas ve koks: bus "American Making" paroda, na tai "Chambers of Commerce" sumanė lietuvius parodyti amerikonams ir atsišaukė aukų į visuomenę. Kada Lietuvos valdžia kovoja visais galimais budais prieš lenkus, tai čia, Amerikoje, nori parodyti lenkbernius, parsidavėlius lenkų prošepanams, kaipo atsižymėjusius lietuvius. Na, jeigu jau nėra ką geresnio parodyti amerikonams, kaip lenkbernis Kosčiuška, tai geriau nieko nerodyti. Tokie parodymai Kosčiuškų ir duoda galimybę lenkams dumti akis netik amerikiečiams, bet ir visam pasauliui, kad senovėje nebuvo skirtumo tarp lenko ir lietuvio. Parodymas Kosčiuškos tiek naudos neša, kiek parodymas Pilsudskio, Želigowskio ir kitų lenkbernių. Juk, žiurint istorijon, Kosčiuško vadino Lenkiją ir Lietuvą savo tėvynėmis. Taip, kaip šiandie Želigowski, Pilsudski ir Ko. Rodos dar niekad pasaulyje nebuvo tokio atsitikimo, kad gimtų kudikis iš dviejų motinų.

Jeigu butų buvęs Kosčiuška tikras lietuvis, tai Amerikoje kariaudamas butų užsirašęs kaipo lietuvis ir amerikonai bu-

tų žinoję kaipo lietuvį. Bet dabar visose knygose amerikiečiai turi užrašę jį kaipo lenką. Na ir kam tas eikvojimas pinigų bereikalingai? Verčiau už tuos pinigus nupirkti Lietuvos kareiviams po kardą, kad greičiau lenkams ragus nukapotų. Kam garsinti ir savintis tie žmonės, kurie gyvi nenorėjo buti lietuviais? Reiktų jau atsikratyti visų išgamų. **Lietuva atsieks savo pilną laisvę su gyvais, tikrais piliečiais, o ne su numirusiais išgamomis.** Ir kam tas vis klaidinimas ir dumimas akių ir išnaudojimas darbo žmonių? **J. A. Taugotas.**

REDAKCIJOS PRIERAŠAS. Niekinti Kosciuška ir vadinti jis išgama neprivalu. Jis buvo didis laisvės mylėtojas ir labai geras žmogus — ir visa tą jis parodė nevien žodžiais, bet ir darbais. Kur tik jis matė kovą už laisę, ten jis skubinosi patalkinti, nežiurėdamas savo pelno. Kad Prancijoje kilo revoliucija, Kosciuška, pats budamas ponas, stojo prie sukilusių Prancuzijos vargšų, kariaujančių prieš poniją, Kad Amerika, jieškodama laisvės, sukilo prieš Angliją, jis stojo į eiles laisvės jieškotojų. Lietuvoje (ir Lenkijoje) tada buvo baudžiavos. Kosciuška kėlė balsą, kad baudžiauninkus paliuosuotų. **Jis pats savo baudžiauninkus paliuosavo.** Jis nesigailėjo nė savo turto, nė savo gyvybės užtaraudamas už nuskriaustuosius. Toksai žmogus visur ir visados užsipelno pagyrimą.

Nėra jokių prirodymų, kad jis buvo "lenkbernis". "Aušroje" buvo rašyta apie Kosciušką ir nurodyta, kad jis save vadino lietuviu. Regis, kad tik lenkai jį "pasisavino," kaip jie savinasi visus pažymesnius lietuvius. Ir patys lenkai pirmiau jį skaitė lietuviu. Taip, kelioliką metų atgal kun. Kruszka daugelio tomų knygoje aprašė lenkų kolionijas Amerikoje, ir ten Kosciušką visada vadino lietuviu. Neteko matyti, bet sakoma, buk vėlesnėse laidose kun. Kruszka "pataisęs klaidą" ir Kosciušką vadinąs jau lenku. Ir anglų spaudoje Kosciuška ne visur vadinamas lenku — kai-kur jis vadinamas lietuviu. Atsižvelgiant į visą tai, labai negera pravardžiuoti jis "lenkberniu," "išgama" ir t. t. Kosciuška buvo žmogus užsitarnavęs didelės pagodonės.

Kitas klausimas, ar parodoje "America's Making" statyti pirmon vieton Kosciušką. Jei galima visiems parodyti, kad Kosciuška buvo tikras lietuvys — delko ne? Kosčiuką visa Amerika žino, tad delko nenumaskavus lenkus ir neparodžius, kad tas garbus Kosciuška, kurs kariavo už šios šalies liuosybę yra tikras lietuvys? Pasirodytų, kad lietuviai netoki jau svečiai Amerikoje, ir drauge išeitų į eikštę naujas lenkų melas.

Žinam, parodoje reikėtų ir kuo daugiau, ne vien Kosciuška, pasirodyti.

Ir reikia šelpti Lietuva kovose su lenkais. Bet tam viskam juk Amerikos lietuviai gali tesėti, **jei tik norės.**

ATSIŠAUKIMAS Į NEW-BRITAINIEČIUS.

Gerbiamieji New-Britainiečiai!

Esate visi kviečiami į visuotiną Susirinkimą, kuris įvyks rugp. 28 d., 1921 m., 7:30 val. vakare, Lietuvių svetainėje, 354 Park gatvė, New Britain, Conn.

Mes, Lietuvos Laisvės Paskolos stoties darbininkai, laikytame savo susirinkime rugp. 10 d. esame nutarę rengtis prie antros Paskolos darbo, užtat esame priversti atsišaukti į visus vietos gyvenančius lietuvius pritarimo ir pasidarbavimo pardavinėjime L. L. P. B. Užtat, tėvynainiai ir tėvynainės, šaukia mus visus tėvynė prie darbo. Antrą kartą bus renkami nauji darbininkai prie užėmimo darbo, užtat meldžiame atsilankyti konoskaitlingiausia šiame svarbiame susirinkime. **A. J. Krušinis.**

SVEIKATOS SKYRIUS

RAŠO DR. F. S. ZURWELL.

KALKINĖ DRUSKA MAISTAS.

Tyrinėjimai ant jaunų gyvulėlių, o sykiu ir žmonių — pertikrino, jog stoka kalkinių druskų maiste skaudžiai atsiliepia ant kudikių augimo ir stiprumo. Kudikių augimas ir stiprumas padoroms motinoms daug rupi. Tik bloga, kad nemokytos motinos neturi supratimo, kaip savo įtemptą rupesnį sumažinti ir prašalinti.

Kas nieko neskaito, tas nieko nežino.

Skaityti ir nieko neatminti,— gaišinimas laiko.

Čia paduosiu lentelę, kokis maistas turi savyje mažai ir daug kalkinių druskų.

Mažai kalkinių druskų: mėsa, cukrus, binzai, nušveisti ryžiai ir bulvės be lupynos.

Gausųs kalkinių druskų: suris, kiaušiniai, pienas, ropės, slyvos (džiovytos), viso grudo (nepiklevota) duona, čokolatai, nevirti kopustai, pinacai, walnutsai, dynės, salotai, salierai (celery), svogunai, tumaitės, agurkai, spinačai, asparagai, pineapple, avižinė košė ir bulvės su lupyna.

Motinos, kurios augina mažus kudikius, beabejo, išsikirps virš paduotą lentelę ir padės savo žinioje, kur pelės nepasieks, kad žinotų, kokis maistas jų kudikiams naudingiausias.

Kiekvienas žmogus privalo turėti kalkinių druskų vieną penktdalį savo kuno svarumo.

Nesigailėkite kudikiams pieno, nes piene, kokioje formoje mes jį nepriimtume, tai visuomet gauname kalkinių druskų. Duokite vaikams surio bei maslionkų, jei jie nenori saldaus ar rugštaus pieno.

Maitinkite vaikus daržovėmis ir vaisiais. Nerodykite vaikams dešrų ir kumpių, nes kaip lentelėje matote, mėsoje nėra ganėtinai kalkinių druskų.

Kalkinės druskos reikia augimui kaulų, dantų ir raumenų.

Mums, gydytojams, daugiau darbo su vaikais, negu su suaugusiais, o ką jau sakyti apie graborių biznį.

Fiziologiški netobulumai kudikystėje atsiliepia per ilgus metus. Neveltuo Amerika išleidžia $500,000,000 (penkis šimtus milijonų dolerių) už mediciną, kas metai.

Keisčiausia tas, kad šioje šalyje žmonės leidžia save apvogti maluninkams, kurie netikusią dalį kviečių panaudoja duonai, o verčiausią, maistingiausią grudų dalį atiduoda kiaulėms ir karvėms. Mat, neišalkę žmonės nori, kaip sniegas baltos duonos, kurioje nėra pageidaujamos kokybės. Kitaip sakant, Amerikos žmonės valgo tą, kas tinka kiaulėms, o kiaulės, kas tinka žmonėms.

Iš balčiausios duonos maluninkas pavagia sekančias maisto kokybes, be kurių kunas negali apsieiti, butin: 1) Kalkines druskas; 2) geležį; 3) vitaminą ir 4) naturališką vidurių valnijimą.

Gydytojams gerai, kur yra daug ponų, tik ant nelaimės Dievas pamiršo pinigų duoti nekuriems ponams. Kiekvienas žmogus gali buti pats savo gydytojum. Tvarkus gyvenimas, tinkantis maistas ir tinkančiame laike pilnas atsilsis, — geriausi vaistai nuo daugelio ligų.

NEVUS.

Nevus gydytojų kalboje reiškia apsigimimo ženklą. Nevi (lotinų kalboje daugskaitoje) yra dviejų rušių, butent: (1) taškuoti pelesiai ant odos ir (2) pasiekianti po odą sudinėlius (vascular nervus). Pirmoji rušis dažniausia atsiranda ant kaktos, kaklo bei pečių. Tačiaus, kitos kuno dalys nėra taip liuosos nuo jų. Didumas šios rušies apsigimimo ženklų (angliškai, birth mark) įvairius: nuo mažo taško iki didelio lopko bei karpos. Kartais tokie apsigimimai apsireiškia už kelių mėnesių vaikui užgimus. Labai retas atsitikimas, kad šie apsimimimo ženklai permainytų savo kokybę, kuomet jau sykį pilnai išsivysto. Vienok, buna atsitikimų, kad mėlynos arba juodos spalvos apgamai išsivysto į CANCERĮ (vėžį), kuomet penkiadešimtines varduves atšventi. Matote, CANCERIS daniausia atsiranda po 40 m. senumo.

Mažesni rudi apgamai galima išgydyti su elektriška adatą. Tokiu gydymu užsiima tik chirurgai arba odos specialistai **dermitologistai.** Paprasti gydytojai tokiu "dalikatnu" gydymu neužsiimdo, o tik parokuoja $2 už informaciją, t. y., pasako, kur **dermitologistas** gyvena.

Dideli, šiurkštųs, panašųs į karpas, su plaukais, taipgi galima išgydyti su elektrikine adata, bet daug pasekmingiau su X-Ray arba operacija ir X-Ray.

Gi antroji rušis arba raudonieji apgamai, taipgi gali buti maži, piokšti - plaskųs, dideli ir stori. Pastarieji, kaip sakiau, pasiekia po odą kraujo sudinėlius, užtat jie išrodo raudonos varsnos. Pirštu spaudžiant raudoną apgamą, spaudžiama vieta supuola, kaip "spondžius." Oda virš raudonų apgamų kartais buna švelni, bet dažniausia šiurkštoka, kaip orange'o žievė.

Apgamai vienos, ar antros rušies paliečia vieną trečdalį visų naujogimių. Iki-kol niekas negali išaiškinti, iš ko apgamai paeina.

Gydymui raudonų apgamų gydytojai įčirškia karšto vandens po odą. Elektrišką adatą ir-gi esti vartojama, nors ne su pilnai užganėdintomis pasekmėmis.

Chemiškos rukštįs bei carbon dixide sniegas del mažyčių kudikių duoda geras pasekmes gabaus chirurgo rankose. Radium ir X-Ray atsargaus chirurgo rankose duoda geras pasekmes. Atminkite, kad tik kvalifikuoti chirurgai gali gydyti su pageidaujamais rezultatais, kurie turi daug metų praktikos tokiame speciališkume.

Neužmirškite, kad gydytojai, kurie gydo visas ligas, greičiausia neišgydo nei vienos.

Prašalinimas apgamų suteikia daug smagumo visame gyvenime.

Lietuviški bonai, tai geriausios plytos Lietuvos nepriklausomybės rumams statyti.

× × ×

Bonai — musų tautos pajėgų saikas.

"Seimas!" Kam ir Kokiu Tikslu?

(Pabaiga).

2. Taryba turi teisę deleguoti asmenis į kitų apielinkių visuomeniškus susivažiavimus.

3. Taryba turi teisę rupintis bile naudingu reikalu, kurį ras reikalingu organizacijų atstovų visuotinas susirinkimas.

4. Taryba turi teisę duoti Amerikos Lietuvių Tautinei Tarybai ir Amerikos Lietuvių Tarybai įvairius sumanymus, kuriuos tarybos privalo svarstyti.

5. Taryba turi teisę reikalauti nuo visuomeniškų fondų finansinių atskaitų ištisai ar atskiruose klausimuose; taipgi turi teisę deleguoti asmenis darymui fonduose finansinės revizijos.

6. Taryba turi teisę deleguoti asmenis į Amerikos Lietuvių Tautinės Tarybos ir Amerikos Lietuvių Tarybos posėdžius.

7. Amerikos Lietuvių Tautinė Taryba ir Amerikos Lietuvių Taryba privalo informuoti Chicagos Lietuvių Tarybai sykį kas dvi sąvaiti apie politišką tarybų veikimą.

PASTABA I. Punktai 4, 5, 6 ir 7, lytintieji tarybas ir fondus, turės but suderinti su tų įstaigų reikalavimais, bet Chicagos Lietuvių Taryba, kaipo atstovaujanti didelę dalį lietuvių Amerikoje, jaučiasi, jog turi teisę tai daryti ir tos teisės sau reikalauja.

PASTABA II. Pageidaujama, kad darymas revizijų fonduose butų atliekamas sutartinai su Tarybomis kitų apielinkių.

Skyr. 7. Šių Taisyklių Teisotumas.

1. Šios Chicagos Lietuvių Tarybai taisyklės turi buti užtvirtintos visuotiname organizacijų atstovų susirinkime; jos taipgi gali buti dapildytos ir pakeistos.

2. Vienok skyrius 2, kuriame išdėstoma pamatiniai šios organizacijos tikslai, yra neatmainomas ir nepanaikinamas.

Laisvė tik pasišventimu nuperkama.

Pajieškojimai

Pajieškojimus del sandariečių ir "Sandaros" skaitytojų dedame tris kartus už $1.00. O visiems "Sandaros" prieteliams po 50c. už sykį. Pajieškojimus siųskite, sykiu siųsdami ir pinigus.

"SANDARA,"
327 E Street, Boston 27, Mass.

Aš Edv. J. Pulokas pajieškau savo giminių, gyvenančių Amerikoje: Aleksandro ir kitų Julokų, paeinančių iš Lietuvos Bagužiškių kaimo, Pabaisko parapijos, Ukmergės apskr. ir Zeno Auguno, paeinančio iš Pabaisko parapijos, Ukmergės apskr.. Gerb. giminės, malonėkite atseišaukti į šį mano pajieškojimą, nes aš labai malonėčia susižinoti su savo giminėmis, gyvenančiais Amerikoje. Ir dar aš esu gavęs per laiškus daug naujienų iš Lietuvos nuo dedžių Stasio ir Petro Pulokų ir kitų giminių.

Atsišaukite šiuo antrašu:
EDV. J. PULOKAS,
132 Pine St., Elizabeth, N. J.

Už Vienos Sąvaitės.

Ilgai lauktos "KANKLĖS" vėl pradeda kankliuoti. Šį metą komp. MIKAS PETRAUSKAS leidžia netik šių metų "kankles", bet ir visų keturių praeitų metų bus naujai peržiurėtos ir viena knyga-sąsiuviniu išleista. Dabar jų kaina 3 dol., o kaip tik apleis spaudą (už vienos sąvaitės) bus "Kanklių" kaina 6 dol. "Sandara" priima prenumeratą. Siųsk tuojaus TRIS dol. šio antrašu:

"SANDARA,"

327 E Street, So. Boston, Mass.

TIK PER 10 DIENŲ

KALIFORNIJOS VYNUOGĖS
"Geriausios ant Marketo"

VYNUOGĖS — Geriausios didelės ir saldžios vynuogės, 30 svarų į skrynią (box) už skrynią $4.50
MUSKATALY VYNUOGĖS — Pride of California 30 svarų į skrynią (box), už skrynią $5.00
MAMMOTH RIEŠUTAI — Minkšti lukštai, geriausi ant marketo, 10 svarų į skrynią (box), už skrynią $3.50
ROZINKOS — Saldžios, besėklės, rozinkos, 30 svarų skrynia (box), už skrynią $5.50

Mes gvarantuojame virš minėtus produktus, kad jie yra geriausi ir bus prisiunčiama geriausiam padėjime.

Vynuoges, prisiųsim expresu, visi kiti daiktai yra siunčiami freight, bet jeigu prašoma siųsti kitaip, bus galima.

Kad aprupinus musų kostumerius, mes prisiųsim su kiekvienu užsakymu 100 svarų.

CUKRAUS — Pure Granulated, 100 svarų maišą ... $4.98

Pripildyk šitą kuponą ir siųsk su savo užsakymu.

CALIFORNIA GRAPE AND ORANGE CO.,
607 Congress Bldg., Detroit, Mich.
Enclosed find money order for $..... for which send me
.....pounds WINE GRAPES ..... $.....
.....pounds MUSKATALY GRAPES ..... $.....
.....pounds WALNUTS ..... $.....
.....pounds RAISINS ..... $.....
.....pounds SUGAR..... $.....
Name ..... City .....
State ..... Street or Box No. .....

Telef. Watkins 2142.

Pirmas ir Vienintėlis Tikras Lietuvų BANKAS Rytinėse Valstijose

Baltic States Bank

KAS MANO KELIAUTI LIETUVON ir nori turėti gerą kelionę, draugišką ir teisingą patarnavimą Amerikoje, ant laivo ir Lietuvoje, LAI KREIPIASI Į BALTIC STATES BANKĄ.

KAS SIUNČIA PINIGUS LIETUVON, ar pašelpos giminėms ar pats, ketindamas keliauti, ar bizniui — pirkimui ukės ar pasidėjimui Lietuvos Bankuose, ir nori, kad pinigai butų teisingai, be nuostolių ir greitai pristatyti, — BUTINAI LAI KREIPIASI Į BALTIC STATES BANKĄ, kurs persiunčia Lietuvon pinigus greičiausiai ir teisingiausiai.

KAS NORI PASIDĖTI PINIGUS NUOŠIMČIAMS ir gauti 4 dol. nuo šimto, nuošimčius priskaitant prie sumos kas mėnuo, — LAI SIUNČIA DEPOZITUS Į BALTIC STATES BANKĄ per paštą, Money Orderius arba banko čekiais.

KLAUSKITE DRĄSIAI INFORMACIJŲ — MES GREITAI IR MIELIAI ATSAKOME Į LAIŠKUS.

PARDUODAME LIETUVOS LAISVĖS PASKOLOS BONUS IR IŠMAINOME PASKOLOS BONŲ KUPONUS.

BALTIC STATES BANK,
294 Eighth Ave., New York, N. Y.

ATLAS CLOTHING CORPORATION

Didžiausia ir garsiausia išdirbystė visokios rušies rubų Naujoj Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring - overkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofisas ir dirbtuvė yra ant

343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Ar Jus Kankina Pleiskanos?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jums Galvos Oda Niežti?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųsų Plaukai Slenka?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųs Norite Apsaugoti Juos?
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui savo plaukų graziais ir tankiais
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui galvos odos sveikai ir švariai
NAUDOKITE Ruffles

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba tiesiog iš išdirbėju per paštą už 75c. bonką.

F. AD. RICHTER & CO.
3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

Lietuviai Amerikoje

CHICAGO. ILL.

Rugpiučio 7 d. kas metai "Naujienų" bendrovė rengia pikniką, į kurį suvažiuoja daug žmonių. Komunistai ir "Draugo" laikraštis, pavydėdami "Naujienoms" gerų pasekmių, ir-gi tą pačią dieną surengė po pikniką, kad užkenkti "Naujienoms" ir kiekvienas varo kuosmarkiausią agitaciją už savo pikniką.

Sulaukę rugpiučio 7 d. važiuojam į "Naujienų" pikniką. Prie vartų pasitinka komunistų keli rėksniai su plakatais ir extra išleistų "Vilnis" laikraščiu, skelbdami, kad zecerių streikas "Naujienų" spaustuvėje. Ir kemša einantiems į vidų. Viduryje tas pats. Apėjęs parką, žiuriu, vienoje vietoje didelis žmonių burys. Einu arčiau, žiuriu: komunistai apstoję P. Grigaitį, "Naujienų" redaktorių, apsiginklavę su pundais plakatų ir savo ekstrais, karštai diskusuoja nuduodami esą socialistai, darbininkų užtarėjai ir smerkdami Grigaitį, Jurgelionį ir kitus. Nurodinėja, kad dženitorius su redaktorium turi gauti lygias algas, delto, kad lygiai abu valo, ir tam panašiai. Pašaliniai vieni stoja už vieną pusę, kiti už kitą, ir taip debatai traukėsi keletą valandų.

Vienas storas vyras su dideliu pilvu, su pamėlynavusia nosia, grudasi per žmones prie Grigaičio ir prisigrudęs sako: "Mes tave pastatėm už redaktorių, o tu barzdą užauginęs ponu pavirtai, mums tavęs nereikia, mes tokių redaktorių galime rasti pilna Chicagoje, eik sau!" Tas karčiamninkas mano, kad "moon shine" gėrikų gali rasti užtektinai Chicagoje, tai kožnas "moon shine" gėrikas gali buti redaktorius. P. Grigaitis, matydamas, kad su tokiais negalimi debatai pasitraukė į šalį.

Po valandėlės vėliau prasideda programas. Muzikantai pagriežė internacionalą, socialistų vyrų choras padainavo keletą dainų, pirmininkas A. Zimontas perstato P. Grigaitį pasakyti prakalbą. Išėjus jam ant platformos ir nespėjus pasakyti kelių žodžių, kad tula komunistė, Jokubaitienė kaip paleis savo sopranišką kakarinę, mosykuodama ir trankydama kumštimis, kiek jos spėkos išgali. Kita jos drauge altu pritarė jai ir visas komunistų pulkas, susimaišęs tarpe publikos, kaip pradės staugti visokiais balsais, aršiau už girinius žvėris. Ir toks didiausio riksmo liarmas traukėsi apie 10 minutų, kol bobelės spėkų neteko ir užkimo, negalėdamos daugiau išrėkti, tapo nuo platformės į parką išvesta posilsui. Arčiau stovinti prie rėksnių komunistų gerai apkoliojo rėksnius, pavaišindami juos tinkamais vardais. Biskį aprimo, urgzdami, kaip šunes po nosia, bet nerėkdami visa gerkle. Grigaitis, matydamas, kaip tokiai įtužusiai publikai negalės ilgai kalbėti, kalbėjo tik kokią porą minutų. Sako, kad to incidento mes čionai neišrišim, negalima nė vienus išteisinti, nė kitus nupeikti, tik tą visą klausimą išriš bendrovė, o jeigu jus sugriausite "Naujienas," tai musų keliolikos metų darbas nueis pernieką, ir darbininkai nustoję savo laikraščio turės didžiausią skausmą.

Potam Uktveris žaislų vedėjas pradėjo aiškinti, kaip ir kokios žaislės. Žaislės traukėsi, kol sutemo.

Turiu pažymėti, kad komunistams kelti triukšmą padėjo net ir kai-kurie socialistai. Mačiau rėkiant net ir "Naujienų" redakcijoje dirbantį. Nežiurint to viso triukšmo, žmonių buvo piknike koke 5,000. Keletas šimtų suvažiavo automobiliais, netik iš Chicagos, bet ir iš apielinkės artimesnių valstijų. Net mačiau automobilių iš tolimų vakarų Utah valstijos, kokią porą tukstančių mylių atvykusių į Chicagą į "Naujienų" pikniką. Tas milžiniškas žmonių skaitlius rodo, kad netik turės bendrovė puikaus pelno, bet kad ir žmonės jas remia. Triukšmadariai ir pavyduoliai nieko neužkenkė su savo rengiamais piknikais ir visokiomis agitacijomis ir triukšmo kėlimu, nes patys nevažiavo į savo rengiamus, tik atvažiavo į "Naujienų" pikniką ir mokėdami įžangą davė pelno. Del darbo stokos "Naujienos" atstatė du darbininku iš darbo. Komunistai, pasinaudodami, norėjo ko daugiausia užkenkti, bet nepavyko. **Stovėjęs ant Stalo.**

CUMBOLA, PA.

Iki šiol šioje apielinkėje plėšikų darbų nebuvo girdima, bet rugp. 11 d. jau ir čia tie "svečiai" pasirodė. Apie 9 val. vakare, kuomet naktiniai ankgliakasiai ėjo nuo darbo nešinasi su savim dviejų sąvaičių sunkiai uždirbtas algas, 7 ginkluoti plėšikai giraitėje užstojo angliakasiams kelią. Matyt, kad plėšikai buvo prisirengę ištuštyti kišenius visiems, kurie tuom taku eis.

Pirmiausia plėšikai susistabdė B. Siderą (lietuvį) ir tulą slavą. Nuo slavo atėmė $117.-00, o nuo Sidero (lietuvio), atėmė tik 2.00, nors pas jį rado $2.-50 (tą. 50c. atidavė atgal ir liepė išsigerti). Kada šiedu buvo apdirbti, tai juos pastatė plėšikai šalikelio krumuose ir liepė nekrutėti. Tuo tarpu atėjo kita angliakasių partija 5 lietuviai, kuriems liepė sustoti ir kelti rankas aukštyn. Kai-kurie pasipriešino plėšikų klausyti, todel tuo šuviai buvo paleisti ir angliakasiai spruko kas sau į visas puses, šaukdami pegelbos. A. kripkos peršautas nugarkaulis, ir jis ant vietos sukniubo. K. Lietuvninkui įvaryta šuvis į krutinę ir jis peršautas bėgęs varsnas, puolė. Kiti pabėgo nepažeisti. Plėšikai ir-gi pabėgo neatėmę pinigų nuo peršautųjų. A. Skripka ir K. Lietuvninkas nugabenti Pottsville ligoninėn. State Police ir delektyvai plėšikų jieško. **Ručkuniškis.**

NEW PHILADELPHIA, PA.

Rugp. 12 vakare Juozas Kundrota vos išėjo iš miestuko namų link (jo namai apie 3 varsnos nuo miestuko), tuoj pro jį prabėgęs automobilius, sustojo ir automobiliuje esanti paprašė Juozą sėstis į automobilių, pavėžysią iki namų. Kada autas buvo ties namais, Juozas paprašė sustoti. Vietoje sustoti, jį pavežta kita tiek ir pareikalauta nuo jo pinigų. Pagalios atėmė nuo jo $30.00 ir apmušę veidą, liepė eiti namo. J. Kondrota nepažinęs nei vieno automobiliuje buvusių 3-jų savo "prietelių"

Reporteris.

CHICAGO, ILL.
Iš Chicagos Padangės.

Čikagos dienraščiai ir sąvaitraštis per mėnesius šaukė, rėkė: "Piknikas "Naujienu," piknikas "Draugo", piknikas komunistų "Vilnies", visi piknikan, visi iškilmėn rugpiučio 7 dieną"!

Rodėsi tai viena šeimyna, vienminčiai susitarę nori iškirsti čikagiečiams šposą, parodyti savo solidarumą.

Bet kur tau! Atėjo rugpiučio 7 diena. Vieni atkalbinėja kitus nuo važiavimo į "Naujienų" pikniką, kiti į "Draugo", o dar kiti į komunistų.

Pastarieji iš pripratimo keikia kiekvieną, kas tik ne su jais.

Gatvėkariai pilni žmonių, gražus vasaros oras taip ir traukia žmogų iš Čikagos dumų ir dulkių į laukus, į giružę.

Tiesa, tą dieną čikagiečiai neparastai sujudo, visi skubinosi į piknikus, į parkus ir laukus.

Komunistų arba "tikrai susipratusių" piknikas buvo vienas iš menkiausių skaitliumi dalyvavusių, kuriuos lengvai buvo galima ant pirštų suskaityti.

"Draugo" piknikas galėjo buti apie tukstantis "viernųjų avelių" seserų ir pustuzinis kunigėlių, vadinasi — nusisekė viskas, kaip reikia.

"Naujienų" piknike buvo apie suviršų 2,000 žmonių visokių spalvų: štai raudonas bolševikas, nuliudęs socialistas, patentuotas tautietis, sandarietis, vytis, ir net Romos davatkėlė, streikieriai, streiklaužiai ir t. t., ir t.t.

Tokiam mišinyje sukinėjosi ir pozavo "Naujienų" redaktorius, drg. Grigaitis, ant kurio streikuojanti "Naujienų" darbininkai ir jų simpatizuotojai darė nemielaširdingus užsipuldinėjimus, visaip jį "titulavo," garbino, kad net gaila buvo į jį ir žiurėti. Mat Grigaičio - Jurgelionio klika, tikrasis jų idealas perdaug įkirėjo naujieniečiams... Tokiam tai sukuryje, tokiam "pakeltam" upe, tęsėsi "Naujienų" piknikas.

Programo beveik kaip ir nebuvo, nes drg. Grigaičiui pradėjus kalbėti kilo triukšmas, staugimas bolševikaujančių naujieniečių, (kas parodo jų nekulturingumą) ir taip nieko nepasakęs turėjo baigti savo prakalbą.

Buvo dar žaislai, vedami drg. Uktverio ir "praizai" vertės "kvoderio" ir dešimtuko už atsižymėjimus, kas parodo didelį rengėjų apsileidimą ir neuoseklumą, nes įžangos buvo imama 40 centų, todel ir "praizai" privalėjo buti kiek brangesni, negu buvo duodami.

Nors materialiai "Naujienos" turėjo gerą pelną iš pikniko, bet moraliai, manau, nukentėjo.

Tveriama Nauja Organizacija.

Šiandie, rugpiučio 15 d., Čikagos klerikalai paleido visas savo spėkas organizavimui Klerikališkai - Katalikiško Kliubo — kokiems tikslams, tas dar nesusekta, tik girdėjau, kad nepatentuoti nebus priimami.

Nauja Federacija Chicagoje.

Garsusis Jamantas, kurs suorganizavo "Naujienas", ir joms nekartą sergant klupojo ir su ašaromis meldė aukščiausiojo užtarimo ir stojosi geriausiu "Naujienų" globėju, nes jis turėjo daugiau akcijų (šėrų). Bet laikui bėgant atsirado ir daugiau "Naujienų" globėjų, kurie perviršijo šėromis net Jamantą. Jamantas tuo įsižeidė, pasiuntė "Naujienas" į U. S. ligoninę, o pats suorganizavo Federaciją iš "Draugo" - "Vilnies" - "Laisvės" ir tiems laikraščiams pats Jamantas agentauja, nusipirko naują automobilių, kas "Vilnies" ir "Laisvės" nuomonėmis nebut tinkama, bet Jamantas turi pasivadavimą, atsakydamas: aš atstovauju "Draugą."

Perkuno Išpažintojas.

Želigovskis nebijos musų šauksmų. Jam musų doleriai baisųs. Pirkime bonus.

× × ×

Vien bardami Lietuvos priešus — laisvės neįgysime. Reikia darbo ir pasišventimo. Pirkime bonus.

× × ×

Klausimas: Kiek tas pilietis padėjo Lietuvai laisvę išgauti?

Atsakymas: Tiek, už kiek Laisvės bonų pirko.

Proletariato Diktatura ir Kultura

Rašo KASTANTAS NORKUS.

Tokiu antgalviu tilpo A. Karaliaus straipsnis "Lietuvos" 163-164 numeriuose.

Gal amerikiečiams pasirodys neskaičius aišku, ką rašo tas buvęs Lietuvos nepriklausomybės reikalų niekintojas, karštas bolševizmo apaštalas — buvęs amerikietis A. Karalius. Jis Lietuvos nepriklausomybės darbą Amerikoje niekino, šiokiu ar tokiu budu šmeižė ir ardė kiekvieną Amerikos lietuvių parengimą suruoštą pasiilgusių tėvynės musų išeivių savo motinos Lietuvos nepriklausomybės apgynimo reikalais. Žodžiu jis elgėsi taip, kaip kiekvienas išgama arba apkvaišęs sunus palaidunas.

Iš Amerikos Karalius nusiskubino į Rusų "Rojų" pilnas įsitikinimo tenai "darbuoties", kad Lietuva taipgi butų padaryta "Sovietišku Rojumi," kaip kad to geidžia neišmananti dalykų išgamos.

Gi dabar pilietis Karalius jau yra Lietuvoje. Jis kaip ir kiti atsipeikėjusie draugai mato Lietuvos liaudies pastangas kovoje už savo tėvynės nepriklausomybę ir jis savo laiškuose jau štai ką rašo:

"Tik ketvirtą dieną sugrįžęs iš Rusų, gyvenu Lietuvoje. Gyvendamas Amerikoje rėmiau Sovietų rusus, bet juose pagyvenęs apie 10 mėnesių ir pamatęs padėtį kitokią, negu mums Amerikoje pranešdavo III internacionalo agentai, negaliu nutylėti teisybės. Per dešimts mėnesių man plačiai teko patirti gyvenimas Rusuose. Kaip inžinieris dalyvavau įvairiose šalies atstatymo komisijose, teiravaus ir politika, o pagaliau pakliuvau į kalėjimą. Buvau sulaikytas su trimis kitais draugais amerikiečiais ir mus apkaltino šnipinėjime. Čia pamačiau, ko niekuomet nebučiau tikėjęs."

O minėtuose "Lietuvos" numeriuose jisai jau štai kaip kalba:

"Imant proletariato diktaturą sociafizmo atžvilgiu, nėra galima padaryti tokios išvados, kur butų aiškiai suprantama, kiek ji liečia darbininkų klasės intereso diktavimą buržuazijai, tad kalbėsime apie tą proletariato diktaturą, kuri viešpatauja Sovietų Rusuose, kur vykdoma gyveniman diktavimo formas ir kurios tikslas — sunaikinti galutinai privatinės nuosavybės liekanas ir sukurti tokį visuomenėje sutvarkymą, kurio pamatas butų bendras turtų valdymas. Taip pat, imant pavyzdžius iš proletariato diktaturos vaisių Sovietų Rusuose, galima matyti kiek tokia diktatura daro įtakos į kulturą. Ar ji ją paremia, ar naikina?

Kultura yra daugelio metų visuomenėje teknikos ir mokslo, ir inteligentijos sluogsnio kuri yra kulturos laikytoja ir tobulintoja, augimo vaisius. Kultura nėra susikuopus į kokį nors vieną daiktą, ji randasi tarp žmonių su tobulais paročius ir išlavintais protais, raštuos ir visam kilniame visuomenės gyvenime. Sunaikinant Sovietų Rusuos tas aplinkybes, kaip privatinę nuosavybę, kurios buvo buržuazinės kulturos pamatas ir nėsant išaugusių tų ekonominių aplinkybių, kaip bendra nuosavybė, kurios butų naujai kulturai pamatas, žuvo visi tie visuomenės sluogsniai, kurie kurė ir tobulino kulturą.

Ačiu proletariato diktaturai Sovietų Rusuos visuomenė yra tokioje blogoje padėtyje, kurioje nyksta dailė, literatura ir mokslas. Miniose viešpatauja didelis nešvarumas, savęs nesuvaldymas, barniai. Atvažiavusiam iš Amerikos į Rusus ir įsipainiojęs į minią turgavietėse, dirbtuvėse, valgyklose ir po kelias valandas stovinčius del svaro duonos eilėse, esti apimtas netikėto ir nesuprantamo jausmo. Sena kultura pamažu nyksta, o naujos jei kas daros, tai prastai ir netobuliai. Sodžiuose prasideda plačiai rankų dirbimas ir pirkliavimais, panašus į vidurinius amžius. Dideliuose miestuose, kaip Petrogradas ir Maskva, kur buvo Rusų kulturos centrai, šiandien pilnos galtvės žmonių su maišais ant pečių: vieni nešas maiše bulvių, kiti miltų, treti malkų, o turgavietėse prisigrudę šimtai tukstančių žmonių: vieni parduoda svarą lašinių, kiti svarą sviesto, treti duonos ir t.t. Pardavinėja net senus nudėvėtus drabužius. Nors įstatymai visus verčia dirbti, bet nieks nedirba, be darbininkų pabrikuos, kurie grąsinančiais kalėjimu įstatymais pririšti prie darbo. Tačiau kovą del buities yra aukštesnė nei visi bolševikų įstatymai ir jie dažnai pasivogę geležies kąsnį atsiduria turgavietėse. Drauge su ekonominiu iširimu irsta ir visas kulturinis visuomenės gyvenimas. Nyksta teknika ir mokslas.

Proletariato diktaturos, Sovietų Rusuos tikslas yra — sunaikinti paskutinius buržuazijos e l e m e n t u s, tad benaikinant privatinę nuosavybę nuėjo net taip toli, kad sukonfiskavo rakandus, net nuo inteligentų knygas. Rusuos yra labai sunku rasti mokslo knygų. Daugiausia kenčia trukumą teknikos srityje literaturos Rusų inžinieriai. Iš jų buvo atimti privatiniai knygynai ir sukonfiskuotos knygos šiandien suverstos kruvose pusta. Kad visiška visur butų proletariato diktatura, valdžios ir administracijos vietas yra apėmę komisarai, kurie iš profesijos — darbininkai ir tarnautojai. Pavyz. Petrogrado elektros inžinierių kolekcijos pirmininku yra senas komunistas, iš profesijos mokytojas, o jo padėjėju yra parastas pabriko darbininkas. Inžinieriam nėra galimybės su valdyba susitaikyti. Valdyba nieko nenuvokia nuveikti darbo organizavime, tad inžinieriai suteikia daugybę projektų, kurie tik ir pasilieka projektais, o visi praktikoje nieko nedirba. Iš savo pusės stengias įtikinti draugus valdininkus, kad įsteigtų kolegijos knygyną, nes literaturos gana daug buvo sukonfiskuota ir visos suverstos kruvon puva, bet bemoksliai proletarai to negalėjo surasti ir po šiai dienai žiurkės baigia knygas ėsti. Tai vis proletariato dištaturos vaisiai. Vieną kartą man atėjus su reikalais į komunistinio ukio tarybos pirmininką, kurio uždavinys rupintis Petrogrado g. atstatymu, radau pirmininką besiginčijant su vienu inžinierium, kurs mėgino įtikinti pirmininką, kad duotų leidimą gauti butinai reikalingos medžiagos, kurios jo globoje buvo; ir kada pirmininkui pritruko argumentų, tai jis su piktumu pakišo po nosies jam špygą, sakydamas, kad nieko negaus ir tuo visa baigės.

Daug galima įrodyti, kaip proletariato diktaturą naikina kulturą. Proletariatas Rusuos yra buvęs žemiausiu visuomenės sluogsniu ir kada neišvengtinai jis savo nekulturingą gyvenimą pastatė priekyn, tad nežiurint bolševikų gerų norų sudaryti tvarką, kur nebutų išnaudotojų ir naudojamųjų, kad visi visuomenės sluogsniai turėtų lygios teisės augti kulturoje, kad visiems butų lygi proga tapti inteligentais, bet gyvenimo aplinkybės susidarė visai priešingos jų norams, kurios visa kulturišką naikina.

Kultura tik ten gali tobulintis, kur vystos dirbimo budai ir patys darbo įrankiai, o Rusuos prie proletariato diktaturos teknika visai nyksta. Bloga tai, kad patys bolševikai, neturėdami teknikinio patyrimo su savo įvairiais projektais visai naikina dirbimo budus. Maskvos "Izvestija" skelbia tokį atsitikimą dideliu pasididžiavimu, kad "Šlungė (Kostromos gub.), gyventojai ačiu subatdarbiams ir priverstam darbui parvežė nuo geležinkelio stoties garinę mašiną 500 arklių jėgų ir generatorius be jokių įrankių; kitos dalys buvo po 900 pudų ir tokių dalių buvo 3, kiekvieną jų veže 400 žmonių. Visam vežime dalyvavo apie 2000 žmonių, kurie pervežė 6000 pudų." Šis reiškinys suprantančiam politinę, ekonomiją reiškia, kad kulturos plėtotė Rusuos negalima. Jei vietoj tokio darbo, kur keli žmonės gali atlikti su tam tikrais įrankiais, reikalaujama apie porą tukstančių žmonių, tad dirbimo produktingumas daros tiek žemas, kad tie gyventojai, pasibaigus atsargai, nespės gaminti vien tik sau duonos. Žmonės tampa pririšti prie žemės dirbimo ir dargi labiau panašųs jai.

Nereik manyti, kad bolševikai neturi gerų principų, bet tik juos jie negali įgyvendinti gyveniman. Bolševikai stengias pakelti mokyklas ligi aukščiausio laipsnio. Jie nori išmokinti kiekvieną darbininką inžinierium, apšviesti kiekvieną užkampį elektros šviesą. Bet vietoje jų gerų norų mažinas elektros šviesos šaltiniai ir nyksta teknikos mokyklos.

Moksleiviai baisiai suvargę, nepajiegia save apvalyti nuo brudo. Gyvena po kelias dešimtis kambariuose. Yra tokių vietų, kur merginos ir vaikinai gyvena vienam kambaryje. Pas juos nėra muilo nusiprausti, nėra iš ko pakeisti drabužių. Atsakomybės už blogą mokimosi neturi nė moksleivis, nė mokytojas, taip pat moksleivio ateitis nieko gero nežada. Užmirusi pas juos iniciatyva. Tai vis delto, kad proletariato diktatura daro lygybę tarp mokyto ir nemokyto — visi valgo iš vieno katilo.

Klubų taip pat yra gana dikčiai. Gražius namus yra apėmę naujų komunistų sąjungos ir kitos Sovietų kulturos organizacijos. Bolševikai nori klubus pakelti į aukščiausą laipsnį. Bet ačiu proletariato diktaturai, klubų namai, kurie stebina buvusiu savo gražumu, baisiai apleisti, iškraipytos durys, išdaužyti langai, viduriniai išpuošimai apdraskyti ir nieks nemano jų taisyti. Jaunuomenė tuos klubuos be vedėjų nieko kulturingo negali išmokti, kaip tik slinkti į didesnį nupuolimą drauge su griuvančiu namu. Yra ruošiama daugybė paskaitų, bet jos labai sausos, nes ta pati absoliutinė bolševikų filosofija visai nedomina nieko. Apsilankęs į Marksо klubą Petrograde ir susiradęs sekretorę, kuri buvo apie 16 m. mergaitė, bandžiau pasiteirauti apie klubo padėtį. Mergina buvo labai drąsi kalbėti ir iš jos kuno sudėties ir apsiėjimo buvo matyti, jog ji kilusi iš darbininkų žmonių. Užklausus, ar nėra intelingentų grupės šiam klube, pažiurėjus į mane, drąsiai atsakė, kad "pas mus inteligentų nėra, ne s visi lygųs." Taip ir visa kultura sulyginta su žemesnių žmonių gyvenimu. Puiku butų matyti lygybę pasaulyje, bet jei ekonominė visuomenės padėtis nėra išsivysčius tiek, kad lygintų proletariatą su inteligentija, tad tokia lygybė

yra pavojinga ir jos reikia vengti.

Visa šalis yra dideliame kulturos nupuolime. Melagystės ir vagystės daros kasdieniniais žmonių papročiais. Delto, kad pats gyvenimas žmones taip mokina. Kad gauti leidimą važiuoti geležinkeliu arba kitiems reikalams daug reikia meluoti. Ir kuris specialistas melavime ir permato visus proletariato diktaturos plyšius išlysti, tas geriausiai gyvena. Vogimas taip išsiplatinęs, kad nėra veik žmogaus, kuris tuo neverstųs. Su tuo maistu, kurį duoda Sovietai, nėra galima gyventi, bet yra gana daug žmonių visai sočių. Visi valdininkai, kaip komunistai, taip nekomunistai ir patys darbininkai gabenas maisto per užpakalines duris.

Kaip daug yra suiręs ekonominis visuomenėje gyvenimas, taip daug žmonių proto gabumais ir kiinumu yra sunykę. Kiekvienas, kaip inžinieris, taip ir darbininkas, imas įvairių spekuliacijų, kur prie tokio gyvenimo nėra galima tobulinti savo profesijas. Žmonės yra labai protu nupuolę ir apatijos bei miego apimti. Be kaimo gyvenimo miesto kultura visai žusta.

Bolševikai, jausdami, kad pagrindas iš po jų kojų slenka, bando įvairiais budais pataisyti savo klaidas, kad tik komunizmą išlaikyti ir visi žiuri į vakarus, lyg ko laukdami, kaip žydai Moizės, kad išvestų juos ir žemės žųstamosios. Visi laukia pasaulio revoliucijos, tikėdami, kad jų atsarga vėl pasidaugins ir galės tęsti savo diktaturą, iki visa Europos kultura bus sulyginta su žeme."

Atsimindamas amerikiečius minėtas rašytojas sako: "Meldžiu draugų amerikiečių, kurie netikės mano aprašymui, nuvažiuoti tenai ir patiems padėtį ištirti."

Čia kalbama apie bolševikų valdžios vien tik kulturinę pusę. Butų labai įdomu tikintiems į "Rusų Rojų," kad jie gautų pasiskaityti kitų atsipeikėjusių draugų rašymus apie "tovariščeskų črezvyčaikų darbuotę," apie bado priežastis rusuose ir apie naikinimą badaujančių darbininkų.

Lietuvoje buvo daug žmonių nepažinusių bolševikiško "Rojaus" ir del to svajodavo apie jį. Gi šiandien, kuomet desėtkai tukstančių Rusijos baduolių pusnuogiai, sutinę, išblyškę atbėgo Lietuvon duonos jieškoti ir papasakojo savo broliams Rusijos gyvenimo baisenybes — tat svajotojai gėdinasi savo nedorų pasikėsinimų.

Kaunas, Rugsėjo 1, 1921.

KAS TURI AUSIS, TEGUL PAKLAUSO:

Anuo metu Fabijonas Kemėšis, susiėmęs į maišą savo vaiską, arba vyčius ir vytes, nusinešė juos į dangaus karalystę ir jiems aprodęs visus šventuosius ir šventasias, nusinešė į Chicagą, ant kryžkelio iškratė iš maišo į kruvą, ir tarė jiems: Palaiminti ubagai dvasioje, nes jų yra karalystė dangus. Ir vyčiai su vytėmis tarė jam: Bet, viešpatie, kaip bus, kad mes Kristaus neregėjome? Ir Fabijonas Kemėšis tarė jiems: Kas norite Kristų regėti, sekite paskui mane. Ir vyčiai su vytėmis sekė paskui jį, ir kada visi nuėjo į vyčių seimą, Fabijonas Kemėšis tarė jiems: Viskas Lietuvai, o Lietuva Kristui. O vyčiai su vytėmis vėl jam tarė: Bet, viešpatie, kaip bus, kad mes Kristaus nepažįstame? Ir Fabijonas Kemėšis tarė jiems: Jus busite perskirti lyčia vieni nuo kitų, taip, kad patinai busite sutalpinti viename žardyje, paženklytame "Čia musų mulkinyčia," o patelės bus atskirtos kitame žardyje, paženklytame "Čia musų haremas." Ir vytės tarė jam: Bet, viešpatie, tada mums bus labai nejauku ir neramu, vienoms. Ir Fabijus Kemėšis tarė joms: Jums nebus nejauku ir nuobodu, nes dvasiški vadovai ateis pas jus ir jus linksmįs ir ramįs. Ir vyčiai tuomi labai pasipiktino ir tarė jam: Mes protestuojame prieš tokį pasikėsinimą ant musų laisvės! Mes nesutinkame, nes tokiu budu mes matome tarp musų patelių pavojų ištautėjimo, užmiršimą savo bočių kalbos! Ir Fabijonas Kemėšis tarė jiems: Jus visi vartosite lietuvišką ir anglišką kalbą, ir tuomi sutversite naują tautą, mišinį, kurs bus užtikrinimas palaikymui musų katalikiškos bažnyčios šventos, nes laikantės vien lietuviškos kalbos, mes, dvasiški jusų vadovai, neteksime parapijų ir tada turės sugriuti lietuviška - katalikiška bažnyčia, o su ja ir dangaus karalystė (sulygink su kunigo Kemėšio referatu tilpusiu vyčių organe ir Kemėšio "darbininkų" organe). **Pax vobiscum.**

L. G. D.

Nenuostabu, kad mus pirmutinis nykštukas pešioja; neuostabu, kad rėksniai, nors ir nieko nenuveikę, bet kreditą prisisavina už mus nuveiktus darbus.

Mes perdaug nuolaidųs ir nusileidžiame iki vergiško nusižeminimo. **Tas jau perdaug ir negerai.** Visuomenė tąjį nuolaidumą paskaito už musų nesugabumą ir silpnybę.

Štai, kad-ir šis atsitikimas, mus apkaltins visuomenė už neveiklumą.

Lietuvos valdžia nuo liepos 1 d. pradėjo išmokėti nuošimčius už L. L. Bonus. Dauguma žmonių, pirkusių L. L. Bonus, kuponus paaukojo Lietuvos reikalams. Klerikalai toli gražu dar priešišmokėjimą nuošimčių susiorganizavo ir šiandie rankioja kuponus L. L. Bonų Tautos Fondan. Mes-gi žiurinm ir stebimės! Klerikalai-gi didina Tautos Fondą L. L. Bonų kuponais.

Gana to apsileidimo ir nuolaidumo. Atkreipkim domą stočių viršininkų į tai. Lai geros valios aukuotojai AUKUOJA tikslingam ir prakilniam reikalui, kaip va: 1) Lietuvos Universitetui; 2) Lietuvos Raudonajam Kryžiui, per L. G. Dr-ją, kuri jau yra padarius rekordą ir didelį darbą nuveikus. Delko tad neatkreipti domės ir neparaginti visuomenė prie to švento darbo?

Jusų, Gerbiamieji sandariečiai, yra šventa priedermė — nemiegokite, o darban. Daugumą iš jusų pačių esate stočių globėjai, tad nesunku paaiškinti aukuotojui tikslingi keliai.

Visuomenietis.

L. P. BONŲ REIKALE.

Lietuvos valdžia jau pradėjo mokėti nuošimtį už Lietuvos Paskolos Bonų kuponus. Daugelis jau atsiėmė pinigus už kuponus, bet dauguma yra pasiryžę paaukuoti kuponus nuo bonų Lietuvos reikalams. Mano manymu, tas labai gražus sumanymas, kadangi Lietuvai Tėvynei musų taip reikalinga visokiems reikalams pinigiška parama, tai kaip ir privaloma paskolos bonų kuponus paaukuoti. Ar ne geriausia butų paaukuojus Lietuvos Raudonajam Kryžiui, kadangi kitos įstaigos yra bent kiek daugiau aukų gavusios iš amerikiečių, o Raud. Kryžius visai mažai. Aš nepriešingas ir kitoms įstaigoms, bet man daug daugiau rupi sužeisti kareiviai, kurie kovodami už laisvę su nuožmiais lenkais, guli ligoninėse be rankų, be kojų, net negali grįžti į savo namus, iš kurių išėję, nes nėra dar užgydytos žaizdos, o ligoninėms truksta pinigų nupirkimui medikamentų ir kitų reikmenų. Tad kaip sykis ir yra musų pareiga tuo pasirupinti, pasiųsti gausesnes aukas ir tuo paskatinti ligoninių užveizdą, kad galėtų patogiau aprupinti kenčiančius musų brolius kareivius. Nors bejiegius, kitus be kojų ir rankų, bet pagydytus pasiųstų namo. Bet ar jau viskas? Manau visi pasakysite, kad dar ne. Dar tas pragaištingas darbas nepasibaigė, dar Lenkija tebesilaižo į musų brolių kraują žiurėdama. Taigi, broliai lietuviai Amerikoje, pamirškime viską, kas mus pačius slėgia, bet visi remkime Liet. Raud. Kryžių. Tai didžiausia musų užduotis — gelbėti kenčiančius brolius.

Kadangi mes Amerikoje turime organizaciją, kuri tuo rupinasi, tai yra Liet. Gelbėti Draugiją, kuri visas gautas aukas pasiunčia Lietuvon, tai ir šiame reikale paaukojime kuponų nuo paskolos Bonų kaip tik yra lengvas budas tai atlikti. Kurie norite savo kuponus aukuoti Liet. Raud. Kryžiui, tai aukuokite per Liet. Gelb. Draugijos skyrius, kurie yra kiekviename mieste ir miestelyje, arba tiesiog Centrui, prisiųsdami Centro Sekretoriui, Dr. A. Graičiunui (3310 So. Halsted Street, Chicago, Ill.). Užtikrinu, kad savo žygiu busite užganėdinti, nes atliksite šventą darbą, paduodami ranką kenčiantiems skausmus broliams lietuviams.

Adolfas L. Lukas.

ATSKAITA KOMITETO VILNIAUS ATVADAVIMUI REMT

Įplaukos:

Juozas Barkus, Cleveland, O.	13.00
Aleksa Rutkauskas, Chicago, Ill.	5.00
Vincas Vilkunas, Chicago, Ill.	10.00
Jonas Rašinskas, Chicago, Ill.	10.00
Westville, Ill., surinkta	26.76
Nashua, N. H., lietuvių auka	3.25
Dr. Juška, Chicago, Ill.	30.00
Pr. Tupikaitis, Chicago,Ill.	15.00
Mykolas Palionis, Cricago, Ill.	15.00
Ona Vidikienė, Chicago,Ill.	10.00
Chicago, Ill., 18 st. surinkta	107.50
Racine, Wis., surinkta	18.00
Rochester, N. Y., surinkta	25.60
Mahanoy City, Pa., surinkta	17.70
Shenandoah, Pa., surinkta	50.80
Edwardsville - Kingston, Pa., surinkta	109.00
Wilkes Barre, Pa., surinkta	97.00
Pittston, Pa., surinkta	51.30
Philadelphia, Pa. (Richmond dalyje)	55.00
Philadelphia, Pa. (South dalyje)	22.00
Chester, Pa., surinkta	23.00
Baltimore, Md., surinkta	47.95
Newark, N. J., surinkta	26.50
Tėvynės Mylėtojų Dr-jos auka	10.00
A. Burokas, Baltimore, Md.	15.00
K. Vileišis, So. Boston, Mass.	10.00
Pauža, Brooklyn, N. Y.	5.00
Framingham, Mass., lietuviai suaukojo	6.60
Viso per šį laikotarpį įplaukė	835.96
Viso nuo pradžios įplaukė	$3,778.09

Išmokėjimai:

"V. B." atmokėta paskalo	200.00
Už svetaines, apgarsinimus ir kiti prakalbų rengimo išmokėjimai per šį laikotarpį	198.80
Viso per šį laikotarpį išmokėta	398.80
Viso nuo pradžios išmokėta	911.98
Liko —	$2,866.11

Visi likusieji pinigai pasiųsta Lietuvon Vilniaus atvadavimo reikalams du šimtai tukstančių auksinų.

Visiems aukotojams ir prakalbų rengėjams, varde Vilniaus Atavadavimo Komiteto tariu širdingą ačiu! Taipgi pareiškiu visiems aukuotojams, prakalbų rengėjams ir visiems geros valios tėvynainiams bei rėmėjams Komitetą Vilniaus Atvadavimui Remti, kad išvažiavus Dr. Alseikai Lietuvon, Komitetas Vilniaus Atvadavimui Remti tapo likviduotas, nes jis buvo sutvertas su tuo tikslu, kad laike Dr. Alseikos buvimo Amerikoje, pagelbėti jam parikti aukų Vilniaus atvadavimo reikalams. Išvažiavus Dr. Alseikai Lietuvon ir Komitetas suteikdamas du šimtu tukstančių auksinų Vilniaus atvadavimo reikalams, jaučiasi pilnai savo pareigas atlikęs ir tuomi savo darbą užbaigia.

M. L. Vasiliauskas,
c. sekr. par. Kom. Vil. At. Rem.

TIESI KELIONE LIETUVON

Nekliudant Lenkų Koridoriaus.

Laivakortės į Piliavą pas Karialiaučių $135.00
Į Klaipėdą per Hamburgą $107.20, o į Liepoją $145.00

Keturi laivai išplaukia kas savaitė. War tax $5.00. Bagažai eina sykiu dovanai. Pasai $10.00. Pinigai siunčiami per bankas ir telegramu žemiausių kursu.

Keleiviai pasitinkami ant dypų, aprupinami jų bagažai ir apmokėjimas "Income Tax", gera nakvynė ir palydėjimas ant laivų. Rašydami pridėkite 2 centų stampa.

P. MIKOLAINIO AGENTURA,
53 Hudson Avenue, Brooklyn, New York.

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienyjimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.

O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar **žingeidesnių dalykų!—**

"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:

"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

Farmos! Farmos!

Pirkite farmas didžiausioje lietuvių ukininkų kolionijoje Amerike, kur jau yra apsipirkę 463 lietuviai farmas. Čia apsigyvenę jausitės kaip senam krajuje, nes jau 5 kaimai yra lietuviais apgyventa.

Čia yra labai geros žemės, todel čia toks didelis skaičius lietuvių ir apsigyveno. Interesuojanti farmų pirkimų atsišaukite per laišką. (34).

J. A. ŽEMAITIS,
R. 1, Fountain, Mich.

BIZNIERIAMS GERIAUSIOS PASEKMĖS GARSINANTIES "SANDAROJE".

F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krautuvė
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St.
NEW HAVEN, CONN.

Pranešimas

Pranešame, kad Darbo Žmonių Knygyno katalogai 1920 metų jau išsibaigė, gi 1921 dar negatavi, todel kurie negavote teiksitės atleisti. Dabar Darbo žmonių knygyno SANDĖLIS išaugo į taip didelį, kad ta vieta, kurioje dabar yra pasidarė per ankšta, prisieina jieškoti didesnės vietos, kurioje butų galima netik, kad visas Europoje ir Amerikoje išleistas lietuviškas knygas sutalpinti, o ir svetimtautiškų kad nemažai tilptų, tad del tos priežasties reikalinga taipat didelio katalogo, kokio dar lietuviški knygynai niekuomet neturėjo. Parupinimui to, reikia daug pinigų. Taipgi del stokos pinigų ir dėlei dar nežinomos vietos gali buti, kad ims laiko apie keli mėnesiai, kol viskas bus gatava ir todel, brangųs Darbo žmonių Knygyno rėmėjai, turėdami progos pasinaudokite per draugus, kurie gali ypatiškai atvažiuoti, arba patys atvažiuokite, mes užtikriname, kad čia gausite knygų, kokių kituose knygynuose negaunate, jau dabar turime galybę tik-ką iš spaudos ir jau atgabenta iš Lietuvos knygų, taipgi laikraščiai: "Lietuvos Ukininkas" 10c., "Socialdemokratas" 5c., "Sietynas" 30c., "Aušrinė" 30c., "Trimitas" 20c. "Mokykla ir Gyvenimas 50c. Siųskite užsakymus ir kartu pinigus šiuomi adresu:

J. B. AGLINSKAS,
3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.
SANDARIEČIAI PLATINKITE "SANDAROJE."
SAVO ORGANĄ

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston, Mass

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

"LIETUVOS UKININKAS"

Šią sąvaitę "Sandaros" Adminstracija gavo pluoštą laikraščių iš Kauno, kaip va:

"LIETUVOS UKININKO" vėliausius numerius.

Šiuose numeriuose randasi labai daug svarbių žinių, kaip apie Steigiamąjį Seimą, taip ir apie visą Lietuvos padėtį. Patartina kiekvienam sandariečiui įsigyti šiuos numerius. Parsiduoda po 10c. vienas, kas padengia pašto lėšas. Taigi patartina sandariečiams užsirašyti "Lietuvos Ukininką", metams tik $2.00, pinigus galite siųsti sekančių antrašu:

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Laiškai Lietuvon

Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškams popierų su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:

LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; Į TĖ TYNĘ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAIŠKELĮ; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĮ.

Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parsiduoda po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

500 LIETUVIŲ IŠKELIAUJA Į LIETUVĄ

Kaip tik proga turėt pasekminga ir linksma kelionę laivų "KROONLAND" su musų surengtų burių 500 Lietuvių.

Jus atjaučiat kiek turi nesmagumų nukęst keliaujant per New York. Jus visi gerai žinot jog mes esame surengę, kad iš kur Jus uebutumėt Jums iš Bostono išplaukimas laivo bus parankiausiu ir KELIONE TURESITE PASEKMINGA.

Laivas "Kroonland" išplauks 18 Rugsejo 1921, 11 val. diena nuo Commonwealth Pier iš So. Boston, Mass.

ir be persedimo kelione iki ANTWERPO.

Musų Berlino skyriaus atstovas patiks ANTWERPE, pades sužiureti bagažus, parupys reikalingą nakvinę ir vizus iki KAUNO.

Visi kurie norite važiuoti užsiregistruokite rašydami į:

BALTIC STATES FINANCE CORPORATION,

357 BROADWAY, SOUTH BOSTON, MASS.

Vietos žinios.

GUDO PRAKALBA.

Rugpiučio 17 d., lietuvių pobažnytinėje svetainėje kalbėjo p. Gudas, "Darbininko" redaktorius, tik-ką grįžęs iš Lietuvos. Matyt, nė "savieji" nelabai tikėjosi išgirsti daug ką naujo iš p. Gudo, nes publikos buvo labai mažai, vos kelios dešimtys. Ir nedaug ką prakišo, kurie neatsilankė, nes p. Gudas maža ką naujo pasakė. Matyt, žmogelis yra suvaržytas ir turi kalbėti pagal "partijos programą." Ir kalbėjo taip, kaip galėjo pakalbėti visai Lietuvon nevažinėjęs. Krikšč. - demokratai spiriasi, kad dvarai nebutų dalinami bežemiams, tik kad butų palinkti dvarponiams — taip argumentavo ir p. Gudas. Parėmimui savo argumentų jis turi parsivežęs ilgą miežį ir ilgą dilgėlę — sako, jei Lietuvos dvarai bus išdalinti vargdieniams, tai jų laukuos augs tik tokios dilgėlės, o jei bus palikti ponams, tai augs tie didieji miežiai. Jis, turbut, mano, kad jau mes visai pamiršome Lietuvą ir jau nežinome, kad dilgėlės laukuose neauga, tik patvoriais. Ir savo kalboje jis išsidavė, kad ta dilgėlė nėra iš mažaženio lauko, tik iš kokio nors daržo, nes pasipasakojo, kiek kartų jam reikėjo selinti, kol prisitaikęs išsirovė tą dilgėlę. Nejaugi tiek daug kartų butų reikėję taikintis prie dilgėlės, augančios dirvoje? Dievulėliau! koki varginti tų klerikalų argumentai: su pavogta dilgėle nori prirodyti, kad Lietuvos dvarai reikia atiduoti ponams, dižiumoje lenkams!

Rodė da ir kitų mažmožėlių iš Lietuvos parsivežtų: pančiakų, knypkių, rutų iš Jėzaus vaikelių daržo ir t. t. Maži kaip tie mažmožėliai yra, bet Gudo kalba apie Lietuvą da mažesnė buvo. Klausytojams pažadėta už aukas duoti atminčiai po kokį mažmožėlį, tad kai-kurie aukojo.

Kaip tai sunku kalbėti suvaržytam žmogui, nors ir su šviežiais įspudžiais iš Lietuvos sugrįžusiam... Vargas vergamaniams!

IŠ SANDARIEČIŲ SUSIRINKIMO.

Rugpiučio 17 d. vietinė A. L. T. Sandaros kuopa laikė mėnesinį susirinkimą. Šiame susirinkime sandariečiai išdirbo didelį pleną žiemos sezono veikimui.

Kadangi šiais metais Sandaros Seimas bus So. Boston'e, tai kp. nuskyrė Seimui laiką: lapkričio 25, 26 ir 27 d.d. Išrinko tam tikrą komisiją, kuri rupįsis Seimo surengimu, ir jo vakarų programu. Taipgi likos išrinkta rengimų ir teatrališka komisijos, kurių užduotys bus rengti įvairius vakarus ateinančiam žiemos sezone. Abelnai iš šio susirinkimo pasirodo, kad atvėsus orui bus proga So. bostoniečiams išvysti daug puikių vakarų, kuriuos surengs sandariečiai.

PIETŲS

Pas Kompozitorių M. Petrauską ir "Sandaros" Redaktorių V. J. Šliakį.

Rugpiučio 20 d. kamp. M. Petrauskas ir "Sand." red., V. J. Šliakys surengė puikius pietus. Pietuose dalyvavo: adv. F. J. Bagočius, p-ni Bagočienė, adv. Puišiutė, Dr. Kapočius su moteria, Dr. Jonikaitis, "Keleivio" red. St. Michelsonas, J. Kazlauskas, p-lė Kazlauskaitė, (abu iš Pittsburgh, Pa.), p-lė Vilčinskaitė, p-nų Sungailų šeimyna ir visas "Sandaros" štabas. Pietųs buvo labai puikųs, su įvairiais skaniais užkandžiais. Žodžiu sakant pietųs buvo tikrai lietuviški ir kiekvienas pietaudamas jautėsi, tarsi esąs Tėvynėje.

LANKĖSI PIKNIKE.

Pereitą nedėldienį keturi So. bostoniečiai: K. J. Paulauskas, M. Vilkauskaitė, J. Varaitis ir V. P. Jankauskas lankėsi Conn. Sandariečių Apskričio išvažiavime, New Haven, Conn. Sugrįžę pasakoja, kad išvažiavimas gerai pavyko. J. Varaitis sudainavo porą dainelių, su kuriomis į Conn. lietuvius padarė didelį įspudį.

SVEČIAS.

Šią sąvaitę "Sandaros" Red. ir Adm. atlankė sandarietis, J. Kazlauskas, 36 kp. narys, iš Pittsburgh, Pa.

Biznieriai ir Profesionalai Garsinkitės "Sandaroje."

NOTARAS

(Rejentas)

JONAS D. SEKYS,

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Koki tik legališki popieriai ar dokumentai reikia padaryti ar užtvirtinti, tai čia tas viskas daroma su geriausiu rupestingumu ir už prieinamą kainą, kaip tai: **visoki liudymai, daviernastys, pirkimo bylos, vekseliai, pasai ir t. t.**

Gintaras Ir Jo Vertė.

Daugelis lietuvių nėra susipažinę ir nežino, kas tai yra Gintaras. Gintaras yra tam tikra medega, suplauta Baltijos jurių,kuri savo maloniu blizgėjimu ir gražumu daug pralenkia auksą. Gintariniai koroliai ne tai, kad puošia moterų ir merginų veidą, bet sykiu ir apsaugo nuo daugelio ligų, kurios greitai kimba prie viso kuno. Kaip tai: geltligė, šaltis ir kitoki šlakai arba spuogai. Taigi patarčia kiekvienai merginai arba moterei dėvėti gintarinius karolius. Aplaikiau tiesiog iš Lietuvos daugybę Gintarinių Karolių, nemokėdamas jokio muito, galėsiu pardavinėti visai nebrangiai.

P. VALUKONIS, (39)
375 Broadway, S. Boston, Mass.

PARSIDUODA FORNIČIAI.

Ant trijų ruimų ir kičinio. Forničiai yra nauji, tinkami kiekvienam ir pigiai parsiduoda. Pardavimo priežastis — važiuojame į Lietuvą. (36).

W. W., 80 Old Harbor St., So. Boston, Mass. (2-ros lubos).

VALIO PRIE DARBO!

Dabar yra laikas
Patogus ir sveikas
Pentyt jusų namą,
Ką butinai reikia,
Tad greit šaukit musų
Pentorius geriausius,
Kurie seną namą
Padaro naujausiu.

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., INC.,
(Pentorių Dept.).
366 W. Broadway, Room 1
SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 1878-J.

URBSZO, SEKYS IR KO.

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Agentura laivakorčių, pinigų siuntimo ir t. t. Geriausia ir parankiausia vietą, kur kiekvienas lietuvis randa tinkamą ir atsakantį patarnavimą. Pinigai Lietuvon geriausia ir greičiausia nueina. Išrupiname visiems keliaujinkams pasus, padarome visokios rušies liudymus. Esame registruoti NOTARAI Lietuvos Atstovybėje. Visada, kokį tik reikalą turėsite, kreipkitės pas mus, o tikrai busite užganėdinti.

Na Tai Kad-Bus-Tai-Bus Didžiausis Sandariečių

Išvažiavimas!

Rengia Bendromis Spėkomis Cambridge'o, Newtono ir Norwood'o Sandaros Kuopos.

BUS NEDĖLIOJE,

Rugpiučio-August 28 d., 1921

STAŠIO UKĖJE MILLIS, MASS.

PRADŽIA 10 VAL. RYTE.

GERBIAMIEJI:—

Iš praeities visiems yra gerai žinoma, jog sandariečiai visados surengia linksmus išvažiavimus. Tad ir šį kartą viską prirengs kuogeriausiai ir atsilankę busite pilnai užganėdinti. Bus platus programas su įvairias žaislais, už atsižymėjimą bus duodamos dovanos.

RENGĖJAI.

PASTABA: Trokai išeis sekančiai: Iš Cambridge 10 val. ryte nuo Luzeckoi Salės; iš Newton'o 10:30 nuo Pečiulio krautuvės; iš Norwood'o 11: val. nuo Lietuvių Salės.

32-RAS METINIS BALIUS!

Rengia S. L. Šv. Kazimiero Dr-ja

"LABOR DAY"

Rugsėjo-September 5 d., 1921,

LIETUVIŲ SVETAINĖJE,

KAMPAS E IR SILVER STS., SO. BOSTON, MASS.

Pradžia 2:30 val. po piet ir iki 11:30 nakties.

Pirmas BALIUS iš po vasaros sezono, seniausios draugijos visoje Naujoje Anglijoje. Užtikrinam šokėjus ir svečius, kad linksmai laiką praleisite. **Orkestra bus gera.**

S. L. Šv. Kazimiero Baliaus KOMITETAS.

DOVANOS!

TIK PER 22 DIENAS

Kas prisirašys prie Sandaros arba užsiprenumeruos "Sandarą" ir užsimokės iškalno už visus metus $2.50 nevėliau, kaip iki 22 d. rugsėjo, tai gaus dovanų didelę ir labai puikią knygą "ŽMOGAUS PAREIGOS" vertės $1.00. Tad pasinaudokite šią puikia proga. Siųskite pinigus sekančiu antrašu:

"SANDARA"

327 E Street, So. Boston, Mass.

TEISINGIAUSIA REAL ESTATE AGENTURA.

Norinti pirkti arba parduoti namą, visuomet kreipkitės pas mus, o mes suteiksime greitą ir teisingą patarnavimą.

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., INC.,
And Real Estate
366 W. Broadway, Room 1
So. Boston, Mass. Tel. 1878-J.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS,
301 E St., So. Boston, Mass.